

Közüvélemény hatása a büntető igazságszolgáltatásra

különös tekintettel a Cozma-ügyre

„Populizmus”

2014.

Tartalomjegyzék¹

I. Bevezetés	3
II. Nyilvánosság, mint büntetőeljárás alapelve fejlődése	4
II.1. Titkosság-nyilvánosság a későbbi jogszabályok tükrében.....	7
II.2. A nyilvánosság elvének alkotmányos garanciaként való megjelenése és hatályos szabályozása.....	8
III. A büntetőjog médiabeli megjelenése és társadalmi hatásai	10
IV. Kezdetek: az Agrobank-botrány	15
IV. 1. Elsőfok	17
IV.2. Másodfok, felülvizsgálat – szöges ellentét.....	17
V. Az olaszliszkai emberölés.....	20
VI. „Szíven szúrt ország.....	23
VI.1. Valós események-ítéleti tényállás	24
VI.2. Elsőfokú ítélet.....	25
VI.2.1. Jogi minősítés	25
VI.2.1.1. Elkövetői szándék	26
VI.2.1.2. Eredmény	27
VI.2.1.3. Tettesi alakzat.....	27
VI.2.2 Kirívóan súlyos büntetés.....	28
VI.2.3 Elfogult hangnemű ítélet.....	29
VI.3. Másodfokú ítélet.....	29
VI.3.1. A Győri Ítéltábla indokolásának lényege	30
VI.3.2. Szakmai fogadtatás	31
VI.4. Kúria: felülvizsgálati eljárás.....	31
VII. 2012., Pécs	32
VIII. Amikor a látszat pártatlan	35
IX. Összefoglalás.....	37
X. Végkövetkeztetés	40
XI. Forrásjegyzék	42

¹ Lezárás időpontja: 2014. október 30.

I. Bevezetés

A társadalom tagjai részéről kezdetektől fogva igény fogalmazódik meg a büntetőeljárásban való „részvételre”, ennek oka nem más, mint - mindössze néhány évtized kivételével - a bírósági eljárások évszázadok óta megvalósuló nyilvánossága. Kezdetekben az elv védelmet jelentett az állam korlátlan büntetőhatalma mellett, azonban napjainkban más tényezőkkel is össze kell vetnünk megítélése során.

A XXI. századi büntető-igazságszolgáltatás terén egy olyan befolyásoló jelenséggel kell számolnunk, ami a legerőteljesebben a rendszerváltástól van jelen: a bűnözést tévesen ábrázoló, ill. a tárgyalásokról nem kellő felkészültséggel beszámoló médiával. Az abban megjelenített bűnözés ugyanis téves képzetet alakít ki a társadalom tagjaiban, ennek súlyos hatása az irreálisan magas büntetési tételek, szigorúbb büntetés-végrehajtás, ill. megtorló igazságszolgáltatás iránti elvárások. A magyar médiaszabályozatlanság következtében a közérdeklődésre számot tartó ügyekben gyakran látunk megbilincselte, kezdetektől bűnösnek tekintett vádlottakat, olvashatunk oknyomozó beszámolókat feltételezett bűnösökről, ill. be nem bizonyított előéletükről.

A közvélemény hatása a büntető igazságszolgáltatásra sok esetben nem bizonyítható, mindenesetre az elfogult légkörben tárgyalt ügyekben gyakran erőteljesen megkérdőjelezhető ítéletek születnek. A bírói elfogultság különböző formákban jelenhet meg, a vizsgált eljárások központi kérdése a kiszabott büntetés és a jogi minősítés. A büntető jogtudomány legösszetettebb területéről beszélünk: szociológia, büntető anyagi jog, büntető eljárásjog, alkotmányjog találkozik az eljárás bírósági szakaszában. A központi kérdés arra irányul, bizonyítható-e, hogy a közvélemény hatást gyakorol bizonyos esetekben a bíróságokra, vagy a közérdeklődésre számot tartó ügyekben hozott ítéletek megalapozottsága megegyezik a más, jelentéktelenebb ügyekben született verdiktekkel? Rendszerszintű-e a hiba, vagy minden esetben személyes tényezőket - bírói attitűd, személyiségbeli adottságok - kell figyelembe vennünk a probléma megítélése során? Ezekre a kérdésekre keresi a választ dolgozatom.

II. A nyilvánosság, mint büntető eljárásjogi alapelv történeti fejlődése

A büntető igazságszolgáltatás történeti vázlatára pillantva bizonyos alapvető igazságszolgáltatási elvek fejlődése nem egyenletes. Amíg a büntetés célja a kegyetlen megtorlás, az alapelvek katalógusáról nem beszélhetünk. A kezdeti magánbosszú-vérbosszú korszaka idején² meggondolatlanság lenne alapelvekről beszámolni, ám bizonyos korlátok mindvégig jelen voltak a büntető igazságszolgáltatás területén.³ Kivételként említeném a nyilvánosság elvét.

Történelmünk kezdetei óta nyilvános eljárásokkal találkozunk. A görög büntetőeljárásban „*minden bíróság előtt nyilvános és szóbeli*”,⁴ a rómaiak pedig ihletet adtak Kunkelnek,⁵ aki beszámol: a nyilvánosság elve Róma egész történetét végigkíséri, különösen a köztársasági kort. A mai tárgyalási nyilvánosság szabályainak előképét találjuk a császári korban.⁶ Zlinszky János írása szerint a nép ebben az időben igényli a büntetőhatalmat, mely nyilvánosságot kíván.⁷ Ezen évszázadok alatt a közvélemény nem csak hatást gyakorol a büntetés kiszabására, hanem erőteljesen befolyásolja annak mértékét, különösen a népgyűlési ítékezés idején.

A középkori recesszió az egyes eljárások területén is bekövetkezik. Aquinói Szent Tamás szerint a bűncselekmény csorbát ejt az isteni renden, aminek kiköszörülésére a büntetés szolgál.⁸ Thomas More kiábrándult beszámolója alapján, melyben a polgári büntetőjog alaptételeit hirdeti meg, az arányos büntetés mellett foglal állást.⁹ A nyilvánosság

² FÖLDI-KELEMEN-KISTELEKI-MÁRKUS-POMOGYI-SCHWEITZER-SIKLÓSI: *Összehasonlító jogtörténet*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012., 251. oldal

³ Teljesség igénye nélkül például: nők, öregek, idősek, betegek megölésének kizárása, *asylum*, *Treuga Dei*, *pax Dei*.

⁴ BOTH-CSIZMADIA-HAJDU-HORVÁTH-NAGYNÉ: *Egyetemes állam- és jogtörténet*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1984., 49. oldal

⁵ W. KUNKEL: *Untersuchungen zur Entwicklung des römischen Kriminalverfahrens in vorsullanischer Zeit*, München, 1962., 19-24. oldal

⁶ MOLNÁR IMRE: *Ius criminale Romanum*, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2013., 417-418. oldal

⁷ ZLINSZKY JÁNOS: *Ius publicum*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998., 35-36. oldal

⁸ FÖLDI-KELEMEN-KISTELEKI-MÁRKUS-POMOGYI-SCHWEITZER-SIKLÓSI: i.m., 240. oldal

⁹ MORUS TAMÁS: *Utópia*, Szent István Társulat, Budapest, 2002., 44. oldal: a fordító által írt lábjegyzet

elve ismét kivételként érvényesül, azonban továbbra sem garanciális okokból. A közvélemény szerepe döntő, az eljárások meghatározó része szóbeszéd, besúgások alapján indul.

A fordulópont e tekintetben az inquisitórius eljárás megjelenése, az írásbeliség. Besúgás, kósza hírek alapján való eljárás, alaptalan feljelentések, titkosság: ott, ahol nem a nyomozóelvű eljárás uralkodott, emberségesebb igazságszolgáltatással találkozunk,¹⁰ különösen az amerikai kontinensen, annak ellenére, hogy alapja az angol büntetőjog, a Biblia és a vallási parancsok.¹¹ Eltávolodást figyelhetünk meg a köznép és a bírák közt, az emberek nagy része írástudatlan, a jogtudomány ismerete ekkor kevesek kiváltsága.

A vegyes rendszer megjelenésével egyre közelebb kerülünk a mai büntetőeljárás jellemzőihez: vád, védelem és ítékezés különválasztása, védelem joga, nyomozási szakot meghatározó titkosság.¹² Ezeket az elveket a humanizmus, ill. felvilágosodás-kori gondolkodók sorra fogalmazzák meg. Voltaire, Rousseau, Marat, Holixich, Helvetius, Brissot, Montesquieu, Locke: a modern büntetőjog kialakításáért vívott harc legjelentősebb képviselőit említettem.¹³ Hangoztatják: az ítélet meghozatalát meg kell előznie a nyilvános szóbeli tárgyalásnak.¹⁴ Erre az időre tehető Voltaire röplapja alapján a Calas-esetben¹⁵ történő perújrafelvétel, mely alapjaiban rengeti meg a büntető-igazságszolgáltatásba vetett közbizalmat.¹⁶ A különböző igazságszolgáltatással kapcsolatos elvek visszaköszönnek az újkor legjelentősebb nemzetközi dokumentumaiban is: Függetlenségi Nyilatkozat (1776. július 4.)¹⁷, Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata (1789. augusztus 26.)¹⁸. Kifejezetten a

¹⁰ KIRÁLY TIBOR: *Büntető eljárásjog*, Osiris Kiadó, Budapest, 2008., 32. oldal

¹¹ GÖNCZI-HORVÁTH-RÉVÉSZ-STIPTA-ZLINSZKY: *Egyetemes jogtörténet I.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2006, 295. oldal

¹² KIRÁLY TIBOR: i.m., 33. oldal

¹³ MONTESQUIEU: *A törvények szelleméről*, I-II. Budapest, 1962., I. kötet, 376-378. oldal

¹⁴ TÓTH MIHÁLY: *Büntető eljárásjogi olvasókönyv*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003., 22. oldal: részlet Hajdu Lajos: Az 1975-ös büntető kódex tervezete című monográfiájából, Budapest, 1972. KJK.

¹⁵ Az esetről bővebben: Beccaria: *Dei delitti e delle pene* című művében olvashatunk.

¹⁶ FÖLDI-KELEMEN-KISTELEKI-MÁRKUS-POMOGYI-SCHWEITZER-SIKLÓSI: i.m., 240-243. oldal

¹⁷ Az amerikai Egyesült Államok népének Függetlenségi Nyilatkozata, Magyar Amerikai Társaság, Rózsavölgyi és Társa Budapest, Vecseklőy József fordítása

¹⁸ Mika Sándor fordítása

nyilvános tárgyaláshoz való jog elvét azonban csak az Amerikai Bill of Rights-ban,¹⁹ ill. Belgium Alkotmányában találjuk.²⁰ Megállapítható: a nyilvánosság alapelve jelen esetben már nem magától értetődő eljárásbeli adottság, hanem processzuális garancia.

„Adjatok nekem bírakat, aminőket akartok: legyenek hanyagok, legyenek részrehajlók, legyenek megvesztegetve, legyenek ellenségeim, nem bánom: csak azt engedjétek, hogy semmit se tehessenek másként, csak a közönség szeme előtt!”²¹

Kossuth felszólalásának idején a magyar büntetőeljárás a fejlett európai büntetőjoggal ellentétben rendkívül kezdetleges annak ellenére, hogy reformjára megszületett az 1712-es, 1795-ös, 1828-as, ill. az 1843-44-es eljárásjogi javaslat. Ezekből a tervezetekből nem lett törvény, a büntetőbírák előszeretettel alkalmazták az alkotmányjogilag meg nem alapozott Praxis Criminalist és „szent királyaink” törvényeit.²² A hagyományok szerint nemesek ellen írásbeli per, kiváltság nélküliek ellen pedig szóbeli, sommás per volt jellemző.²³ Szalay László 1845-46-os vezércikkei szerint „...az írásbeli büntetőeljárás’ dicsősége az egyiptomiakat illeti...Athenében másképp’ vélekedtek a törvénykezési eljárás ügyében...”²⁴ Hiába a nemes eszmék, a világszinten kiemelkedő jogtudósaink: a forradalom leverését követően az 1853. július 29-i büntető perrendtartás inquisitórius, titkos eljárást valósított meg.

¹⁹ „Büntetőügyekben a vádlottnak joga van arra, hogy ama állam és kerület elfogulatlan esküdtszéke, melyben a bűncselekményt elkövette gyors és nyilvános tárgyaláson bírálja el az ügyét...”

²⁰ „96. Cikk. A törvényszékek ülései nyilvánosak, ha ezen nyilvánosság nem veszélyes a rendre és az erkölcsiségre nézve, a mit a törvényszék egy határozat által mond ki. - A politikai és sajtóvétségekben a nyilvánosságot csak egyhangú szavazattal lehet kizárni.

97. Cikk. Az Ítéletnek okadatoltnak kell lenni és nyilvános ülésben közzé tétetni.”

Egyetemes jogtörténeti szöveggyűjtemény, összeállította: Horváth Attila, Budapest, 2012.

²¹ Pesti Hírlap 1841.

²² KAJTÁR ISTVÁN: *19. századi modern magyar állam- és jogrendszer alapjai*, Dialógus Campus, Budapest-Pécs, 2003., 203. oldal

²³ PAULER: *Büntetőjogtan* II. k. 406. oldal

²⁴ Pesti Hírlap, 1845. április 1., 444. szám

II.1. Titkosság-nyilvánosság a későbbi jogszabályok tükrében

Az „1853-diki julius 29-kén kelt császári nyiltparancs” által bevezetett osztrák „új austriai bűnvádi perrendtartás” főszabály szerint titkos.²⁵ Ezen az elven az 1861-es ITSZ változtat: a főtárgyalás nyilvános lesz,²⁶ melynek oka az osztálybeli különbségek eltörlése. A Csemegi által elkészített, a bíróságok által alkalmazott „Sárga könyv”-ben a modern eljárás körvonalazódik: inquisitórius nyomozás, szóbeli főtárgyalás.²⁷ Ennek ellenére Herczegh Mihály 1867-es beszámolóiban még mindig a „zárt ajtók mögötti bulvárkodás”, a „bírák önkénykedése és kényelemszeretete”, a „középkori sötét szellemü intézmények egyik legártékonyabb kinövése”, az írásbeliség ellen emeli fel hangját: hiába a törvények, gyakran az ügy tárgyalását is jegyzőkre bízzák, a nyilatkozatok nem élőszóban, hanem írásban kerülnek a bíróságok elé.²⁸

Az 1896-os bűnvádi perrendtartás²⁹ 293.§-a szerint a főtárgyalás rendszerint közvetlen, szóbeli, nyilvános, az ügydöntő határozatok minden esetben nyilvánosan hirdetendők ki.³⁰ A későbbi módosítások bizonyos eltérő eseteket szabályoznak, de a főszabály szerint továbbra is a nyilvánosság az irányadó.³¹ A későbbi jogszabályok szerint a nyilvánosság elve érvényesül, az 1954. évi V. törvény bővíti kizárólag az írásbeliséget.³² Az 1962. évi 8. sz. törvényerejű rendelet a büntetőeljárás alapelveit már külön fejezetben szabályozza, melyek között találjuk a nyilvánosság elvét (10.§).³³

²⁵ SZOKOLAY ISTVÁN: *Az új austriai büntető perrendtartás magyarázata*, Pest, 1853., Geibel A. Bizománya, 152-153. oldal, 222-224. §

²⁶ BÉLI GÁBOR: *Magyar jogtörténet*, Dialógus Campus, Budapest-Pécs, 1999., 355. oldal

²⁷ MEZEY BARNA: *Magyar jogtörténet*, Osiris Kiadó, Budapest, 2007., 4. átdolgozott kiadás, 444. oldal

²⁸ Jogtudományi Közlöny, 1876., Tizenegyedik évfolyam, 8- 19. szám

²⁹ 1896:XXXIII. tc.

³⁰ Törvényjavaslat a bűnvádi perrendtartásról, az 1892/97-iki országgyűlés negyedik ülészakájában a képviselőház elé terjesztette: Erdély Sándor, igazságügyi magyar királyi miniszter, A pécsi királyi ítélőtábla könyvtára.

³¹ Módosításokról ld.: 1913:VII. tc., 1914: XLI. tc., 1930. III. tc., 1938: XVIII. tc., 1939: II. tc., 1945:VII. tc., DR. AUER GYÖRGY: *A hatályos bűnvádi eljárási jog szabályai*, összeállította: Auer György, főállamügyész, Budapest, 1948., 152-155. oldal

³² BELOVICS ERVIN-TÓTH MIHÁLY: *Büntető eljárásjog*, HVG-Orac, Budapest, 2013., 40. oldal

³³ DR. POPOVICS BÉLA: *A büntető eljárás, 1962. évi 8. számú törvényerejű rendelet és mellékjogszabályai*, Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1962., 16-17. oldal

II.2. A nyilvánosság elvének alkotmányos garanciaként való megjelenése és hatályos szabályozása

Ma a nyilvános tárgyaláshoz való jogot a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványaként tartjuk számon,³⁴ mely jog a nemzetközi egyezményekbe foglalásáig³⁵ nem kikényszeríthető.³⁶ Vargha Ferencz egykori koronaügyész-helyettes szerint a modern perjog sarkalatos tétele az, hogy „...*a főtárgyalások nyilvánosan tartatnak meg... ezen korban is az a téves felfogás uralkodott, mely szerint az írásbeli tárgyalási formában több garancia van, mint a szóbeliségen s közvetlenségben felépült rendszerben.*”³⁷

A magyar jog a bírósághoz fordulás jogát alkotmányi szinten először az 1949. évi XX. törvény fogalmazza meg,³⁸ továbbá megtalálhatjuk Alaptörvényünkben is.³⁹ A nyilvános eljárás szabályozásáról a hatályos Bszi.⁴⁰, ill. a Bji.⁴¹, továbbá a Be.⁴² tartalmaz rendelkezéseket. Az elv az igazságszolgáltatás működését hivatott ellenőrizni a társadalom részéről.⁴³ A nyilvánosság korlátot állíthat a bírói önkénynek, gátat szabhat annak, hogy az ügyre nem tartozó körülmények befolyásolják a bírót és ítéletét.⁴⁴ Varga Zoltán, egyetemünk oktatója, a Kúria bírāja szerint a nyilvánosság az igazságszolgáltatás tisztaságának záloga, az ítéletnek ugyanis nemcsak törvényesnek és nemcsak igazságosnak kell lennie, hanem törvényesnek és igazságosnak is kell látszania. Főszabály ugyanis a teljes nyilvánosság, továbbá a sajtó a nyilvános tárgyalásról jogosult tájékoztatást adni.

³⁴ KUKORELLI ISTVÁN: *Alkotmánytan I.*, Osiris Kiadó, Budapest, 2007., 558. oldal

³⁵ 1. Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (1948.):10. cikk

2. Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (1966.):14. cikk, Magyarországon kihirdette: 1976. évi 8. tvr.

3. Emberi Jogok Európai Egyezménye (1950.):6. cikk, Magyarországon kihirdette: 1993.XXXI. törvény

³⁶ Gondoljunk csak az emberi jogok számtalan alkalommal történő eltiprására a kommunizmus-, ill. fasiszta diktatúrára alatt.

³⁷ BALOGH JENŐ-EDVI ILLÉS KÁROLY-VARGHA FERENCZ: *A bünvádi perrendtartás magyarázata*, kiegészítve az esküdtbíróságról s a bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényekkel, Grill Károly Könyvkiadó, Budapest, 1909., II. kötet, 328-350. oldal

³⁸ 1989. évi XXXI. törvénnyel módosított állapota szerint az 54.§

³⁹ Alaptörvény XXVIII. (1)

⁴⁰ 2011. évi CLXI. törvény

⁴¹ 2011. évi CLXII. törvény

⁴² 1998. évi XIX. törvény

⁴³ 58/1995. AB határozat

⁴⁴ CLAUS ROXIN: *Stafverfahrensrecht*. 21. Auflage. Verlag c. H. Beck München (1989.) 302.

A nyilvánosság, amint már említettem, az évtizedek folyamán a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványává manifesztálódik,⁴⁵ mely önmagában nem korlátozható, azonban bizonyos részjogosítványai igen, köztük a nyilvánosság elve is. Az egyik összetevő korlátozását a többi garancia érvényesülésének ellensúlyoznia kell.⁴⁶ Ha Tilk Péter fenti érveléséből indulunk ki, a tisztességes eljáráshoz való jog egyéb összetevői is mérlegelésre szorulnak az eljárás nyilvánosságának biztosítása során, így a bírói pártatlanság is. A fenti részjogosítványok a büntetőeljárás során összeütközésbe kerülhetnek, mind a nyomozás,⁴⁷ mind a tárgyalási szakasz során, sérülhet a pártatlanság, ezáltal az alkotmányos garanciák végül nem érvényesülnek megfelelően, különösen, ha a büntető igazságszolgáltatás egészét egy olyan vonatkozásban vizsgáljuk, amivel a nyilvános eljárást hirdető elődeink nem számoltak: a mai média, ill. sajtónyilvánosság vonatkozásában. Az állampolgár joga, hogy megismerhesse, hogyan szolgálja őt az általa eltartott állam, milyen veszélyek leselkednek rá, hogyan működnek a bíróságok.⁴⁸ Hogyan biztosítja ezt számára a média? Erre keresem a választ a következő fejezetben.

⁴⁵ Halmai Gábor felosztása alapján. HALMAI GÁBOR-TÓTH ATTILA: *Emberi jogok*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

⁴⁶ TILK PÉTER, in: CHRONOWSKI-DRINÓCZI-PETRÉTEI-TILK-ZELLER: *Magyar Alkotmányjog III*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 272-273. oldal

⁴⁷ Be. 74/A. §

⁴⁸ DR. KERTÉSZ IMRE: A bünygyi tudósítás és a személyiségi jogok védelme, *Belügyi Szemle*, 1990/11. szám, 19. oldal

III. A büntetőjog médiabeli megjelenése és társadalmi hatásai

Az évszázadok során végbement életmódbeli változások következtében a társadalom tagjai a közügyekről immáron nagyrészt a médiából értesülhetnek. Értesülnek is, hiszen az erőszak, a bűnügyek mindig is központi szerepet töltek be a tömegtájékoztatásban. A bűnügyek a legapróbb részletekig történő bemutatása csíráit már A Nép című bulvárlapban megtaláljuk. „Betörőhajsza a Budapesti Büntető Törvényszéken”,⁴⁹ „Pozsonyban felakasztották a fosztogatókat”,⁵⁰ és hasonló populáris címekbe botlunk. A Nemzeti Ujság egyik 1925-ös kiadása⁵¹ XXI. századi bulvárlapokat megszégyenítő részletességgel írt beszámolójából tudhatjuk meg, hogy Láderer Gusztáv csendőr főhadnagy Kudelka Ferenc nagyvágót miként lőtte le, darabolta fel, és tüntette el katonai kofferekben. A bulvárosodás legintenzívebben a rendszerváltással kezdett erősödni, korábbi évtizedeket a cenzúra, a konszolidált médiarendszer,⁵² ill. az állami irányítás jellemezte.⁵³ Az 1800-as években Angliában már bírálják a minisztereket, nálunk a sajtó még az ellenőrzés korszakát éli.⁵⁴ Az első szabad választásokat követően valósul meg a sajtóprivatizáció, a műsorkínálat inntől kezdve fókuszál elsősorban az olcsó szórakoztatásra.⁵⁵ Erre a veszélyre már Patterson, Blumler, Gurevith és Fallows is felhívta a figyelmet: a médiarendszer a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás⁵⁶ helyett a tömegszórakoztatást részesíti előnyben. A hatást tetőzi, hogy a többplatformú tartalomszolgáltatás következtében a hír valamennyi fórumon eltérő. A jelenség - tekintettel az igazságszolgáltatás nyilvánosságára - rányomta a bélyegét a bíróságokra is, azonban egy komplexebb folyamatot kell előtte vizsgálnunk, hogy megérthessük a média valódi hatását.

Egyrészt: a média eláraszt minket erőszakkal. 1997-et írunk, a NATO-csatlakozás évét, ugyanakkor az aktuális témakörök között az országos televíziók esti híradóiban nem más

⁴⁹ Nép, 1919. január 1, XVI. évfolyam, I. szám, 3. oldal

⁵⁰ Nép, 1919. január 4., XVI. évfolyam, III. szám, főcím

⁵¹ Nemzeti Ujság, 1925. január 10.

⁵² Horthy-korszak sajtópolitikájáról bővebben: SIPOS BALÁZS: Sajtó, sajtópolitika és nyilvánosság a Horthy-korszakban, *Korunk*, 2012., 23. évfolyam, 11. szám, 76-81. oldal

⁵³ História, 1983., V. évfolyam

⁵⁴ KÓKAY-BUZINKAY-MURÁNYI: *A magyar sajtó története*, Sajtóház Kiadó, Budapest, 2011.

⁵⁵ HORVÁTH ATTILA, in: BÁRÁNY-HORVÁT-KITTA-PAÁL-RÉVÉSZ: *A magyarországi médiaháború története*, Média és politika 1989-2010., Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 2013., 11-17. oldal

⁵⁶ 2010. évi CIV. törvény 10.§

vezet, mint a közbiztonság és a bűnüldözés.⁵⁷ A jelenséggel alapjaiban nem jelentene problémát, ha a hiteles tudósító szerepe nem lenne a múlté. A sajtó maga nyomoz, feltételezéseket gyárt, ítéleteket bírál, és gyakran melléfog.⁵⁸ Tartja a mondás: „if it bleeds, it leads”.⁵⁹ Ha vetünk egy pillantást az online hírforrásokra, szinte kivétel nélkül emberölésekkel találkozunk, ezek az ügyek azonban csak a társadalom egy jelentéktelen kis szeletét érintik. Ramil Safarov, Mór, Magyar Róbert, Olaszliszka, Földes Szabó Attila, Cozma-ügy, Péntek László, romák sérelmére elkövetett emberölések: az elmúlt évtized legnagyobb port kavart ügyei. Nem tudósítanak a bulvárlapok: a regisztrált bűncselekmények jelentős, a bűnözés döntő hányadát meghatározó bűncselekmények vagyon elleni deliktumok.⁶⁰ Vavró István kriminológus találó megállapítása szerint „*az állampolgár a médiából inkább a bűnügyi tudósítások összességének irányát, semmint a valódi bűnözés arányát észleli*”.⁶¹ Olykor a jelenkor bűnügyi tudósítójának extrém példáival is találkozunk: ilyenkor a rendszeresen tudósító és a bíróságok működéséről erőteljes véleményt nyilvánító újságíró közli, hogy nem tud különbséget tenni egy polgári és egy büntető tárgyalás közt.⁶² Az sem ritka, hogy a bűnügyeket pusztán hangulatkeltésnek használja a média, az eladott példányszám és a nézettség ismét a hitelesség rovására megy.

Az európai államok többségével ellentétben Magyarországon jelentős szabadsága van a médiának. Belgiumban például tilos a terhelt bejegyzése nélkül büntetőjogi felelősségének jogerős megállapítása előtt olyan képet tárni a nyilvánosság elé, amelyen keze megbilincselten látható (tekintettel az ártatlanság vélelmére), a német jogalkalmazás pedig szabadságvesztéssel is büntetheti azokat az újságírókat, akik hivatalosan meg nem erősített információkat hoznak napvilágra.⁶³

⁵⁷DR. TERESTYÉNI TAMÁS: Közbiztonság és bűnözés a médiában, *Belügyi Szemle*, 1998/6. szám, 6-7. oldal

⁵⁸DR. NÉMETH ZSOLT: A rendőr sajtókapcsolatai, *Belügyi Szemle*, 1998/6. szám, 37. oldal

⁵⁹Az a vezető hír, amiben vér folyik.

⁶⁰Legfőbb Ügyészség: Tájékoztató a bűnözésről 2012.

⁶¹VAVRÓ ISTVÁN: A bűnözés mérésének módszerei, in. GÖNCZÖL-KEREZSI-KORINEK-LÉVAI: *Kriminológia-Szakkriminológia*, Complex, Budapest, 2006., 258-259. oldal

⁶²PATAKI ÁRPÁD, 79. oldal, in.: RÓTH-SÁNDOR-JUHÁSZ-MAJTÉNYI-PÉTERFALVI-PATAKI-SZIKRA-SCHIFFER: A bíróságok és a nyilvánosság, *Fundamentum*, 2004., 1. szám

⁶³KISS ANNA: Média és büntetőeljárás, *Kriminológiai Tanulmányok*, 41., 319-332.

Az ilyesfajta tömegtájékoztatás milyen hatással van a magyarországi népeへsségre?⁶⁴ Milyen hosszú távú hatást gyakorol az eltorzított tájékoztatás az emberek biztonságérzetére? Kriminológusok hosszú évek óta vizsgálódnak a témában. A Legfőbb Ügyészség tájékoztatója szerint 1991-ben 440 370 db bűncselekményt követtek el, ez a szám 2010. évben 447 186. A jelentéktelen növekedés ellenére 1991-ben 307 db, 2010-ben 133 db emberölést és erős felindulásban elkövetett befejezett emberölést regisztráltak, tehát az erőszakos jellegű bűnözés az ábrázolt helyzettel ellentétben csökkent.⁶⁵ A médiában tudósított erőszak azonban más hatást vált ki a befogadóból. A kizárólag erőszakos bűnözésről beszámoló - a tettest brutális, büntetett előéletű elkövetőnek, valamint a sértettet passzívnak, ártatlannak, kiszolgáltatottnak bemutató - média hatására a hallgatóságban félelem, szorongás keletkezik.⁶⁶ A közvélemény az élet elleni bűnözés folyamatos növekedéséről számol be a fent ismertetett statisztikai adatok ellenére, a média sugallata a közbiztonság romlása.⁶⁷

A szorongás hatalmas nyomást gyakorol az igazságszolgáltatás szereplőire. A nyilvánosság Alföldy Ede által áhított ítélőszéke meglehetősen kegyetlenné vált: a tárgyilagosság, szakszerűség hiányában a hamis, könnyelmű vádaskodás áradatát nem szorítja vissza.⁶⁸ Annak ellenére, hogy európai viszonylatban meglehetősen szigorú a büntetőpolitikánk, a közvélemény a jelenlegi büntetőjog szigorával nem elégszik, például a fiatal joghallgatók körében is meglepő népszerűségnek örvend a halálbüntetés.⁶⁹ A magyar bíróságokat elnézőnek ítélik, a népesség által helyesnek vélt mechanizmus az erősebb, felszereltebb rendőrség, súlyosabb büntetések. Ennek sarkalatos megnyilvánulása, ha a tömegindulatok már egy kisebbség ellen szólnak. Korinek László beszámolója szerint a

⁶⁴ BAJOMI-LÁZÁR PÉTER: *Média és társadalom*, PrintXBudavár Zrt., Médiakutató Alapítvány, 2008., 109. oldal

⁶⁵ Legfőbb Ügyészség: Tájékoztató a bűnözésről, 2010.

⁶⁶ KORINEK LÁSZLÓ: *Félelem a bűnözéstől*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Rt., 1995., 94. oldal

⁶⁷ KÓ JÓZSEF, DR. MÜNNICH IVÁN: Televízió keresztül közvetített erőszak hatásának vizsgálata két bűnügyileg eltérően veszélyeztetett területen, *Kriminológiai és Kriminálisztikai Tanulmányok*, 31. kötet, 1994., 145-170. oldal

⁶⁸ ALFÖLDY EDE: A nyilvánosság ítélőszéke, *Jogállam: jog- és államtudományi szemle*, 32. évfolyam 7. szám, 1933.

⁶⁹ A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog-és Államtudományi Kar 2013-2014-ben, az első évfolyam

jogászhallgatói körében végzett felmérés eredménye:

https://docs.google.com/forms/d/1Oe_zhW7Vx_1dIs4WeuNEfAERgPapgyaDoTMEB-3IYN4/viewanalytics
letöltés időpontja: 2014. október 13.

hivatalos forrásból származó adatok mindig is a legértéktelebb forrásnak számítottak, a műsor szórakoztató erejének csökkenése pedig elképzelhetetlen a médiumok számára.⁷⁰

A valóság és a társadalom által a bűnözésről kialakított képzet között tátongó űrt tovább mélyítik az egyes, bíróság előtt lévő ügyre vonatkozó jogszabályok. A Be. 74/A. § (1) bekezdése és a 2011. évi CLXII törvény 43-44. §-a alapján a bíró az előtte folyamatban lévő ügyről a média részére nem adhat tájékoztatást, a szolgálati jogviszonyon kívüli véleménynyilvánítás is tiltott bármely ügyre vonatkozóan. Lomnici Zoltán találó megfogalmazása szerint a bíró elnöki felhatalmazás nélkül még Martinovics Ignác peréről sem formálhat véleményt. A jogszabályok teljesen megfosztják a bírót, hogy esetleges félretájékoztatás ellen felszólalva kiigazítást eszközöljön a médiában megjelent ügy(ek)ről. A bíróság elnöke pedig bármiféle indoklás nélkül megtagadhatja a felvilágosítás megadását, sőt, dönthet úgy: bizonyos lapoknak, médiumoknak nyilatkozik, másoknak pedig nem. Így aztán a többi hírforrás is kénytelen a tájékoztatott - olykor nem teljesen valósághűen, szövegösszefüggésből kiragadott mondatokat, állításokat tartalmazó - beszámolóját alapul venni. A bírói joggyakorlat ezek alapján annyiban ismerhető meg, amennyiben a bíróság ezt lehetővé teszi.⁷¹ A szóvivővel szemben pedig nem támaszthatunk végtelen elvárásokat, nem lehet tájékozott a joggyakorlat minden területén, így abban a kérdéskörben sem, amiről nyilatkozik. Ennek ellenére minden ügyben meg kell szólalnia! Sándor Zsuzsa megfelelően rámutat a problémára: a nyilvánosság minimum másodkézből kap felvilágosítást. A szóvivő kifaggatja az ügyet tárgyaló bírót, majd ezt követően ad tájékoztatást a média részére. Ezzel ismét furcsa helyzet állhat elő: előfordulhat ugyanis, hogy a felvilágosítást kérő újságíró - végigülve az ügy valamennyi tárgyalását - tájékozottabb. Élő adásban történő szereplés pedig végképp kizárt például egy polgári bíró szóvivőnek büntetőügyekben.⁷² Ez természetesen ismét hitelvesztés a bíróságok részéről.

A Be. 74/A. § (1) bekezdése szerint a bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó a nyilvánosság részére jogosult tájékoztatást adni, azonban a 74/B. § (1) bekezdése további korlátozást állít fel: a bírósági tárgyalásról a nyilvánosság tájékoztatása érdekében hang vagy

⁷⁰ KORINEK LÁSZLÓ: i.m., 93-95. oldal

⁷¹ MAJTÉNYI LÁSZLÓ in: RÓTH-SÁNDOR-JUHÁSZ-MAJTÉNYI-PÉTERFALVI-PATAKI-SZIKA-SCHIFFER: i.m. 64. oldal

⁷² SÁNDOR ZSUZSA, in: RÓTH-SÁNDOR-JUHÁSZ-MAJTÉNYI-PÉTERFALVI-PATAKI-SZIKA-SCHIFFER: i.m. 83. oldal

képfelvételt a tanács elnöke engedélyével lehet készíteni, ehhez azonban szükségeltetik az érintettek hozzájárulása is. Ismét egy diszkrecionális jogkör: bármiféle indoklás nélkül megtagadhatja az elnök a felvétel készítését, például: rossz napja van vagy éppen nem ért egyet a megjelent kereskedelmi csatorna üzleti profiljával. Nem kevésbé problémás a szabályozásnak az a mozzanata sem, hogy bármely érintett hozzájárulását ki kell kérni, így a hallgatóság soraiban ülő személyekét is. Melyik ad hitelesebb tájékoztatást: a tárgyalásról készült hang- és képfelvétel, vagy - tekintettel arra, hogy pl. a hallgatóságban megjelent bármely szemlélő (!) kérelmére a tanács elnöke megtagadta ennek készítését - a sajtó - a korábbiakban már bemutatott, gyakran polgári-büntető tárgyalás között különbséget tenni nem tudó - képviselője által készített beszámoló?

Az előző bekezdésekben említett közvélemény a döntéshozatalnál visszajut a bíróságokhoz, nem máshol, mint a nyilvános tárgyaláson. Nem vitatom, hogy a bíróságok tevékenységüket jogszabályok által meghatározott keretek között végzik, azonban soha nem lehet a bíró a „törvény szája”.⁷³ Mindig találkozunk olyan szűk határmezsgyékkel, ahol a bíró mérlegelésére utalt a döntés: ennél a pontnál nem gátolja a bírót sem az önjagztatás, a szervezeti függetlenség, sem az elmozdíthatatlanság, pontosabban nem is kell, hogy gátolja, hiszen az ítélet magán viseli a bíró egyéniségének jegyeit.⁷⁴ A probléma azonban akkor merül fel, ha a bíró személyiségének a szerepe az eljárásban túlhangsúlyozásra kerül, ennek jogszabállyal való szembeállítás aránytévesztés és hiba, alkotmányos garanciákat sért, gyakran egy szimpla előítélet, külső nyomás hatására más lehet a minősítés,⁷⁵ és a pont az, ahol a média ábrázolt „virtuális bűnügyi helyzet” hatására kialakult közvélemény nyomása eljut a bírósághoz. A kérdés, megjelenik-e ez az egyes közérdeklődésre számot tartó ügyek ítéleteiben, sértve ezzel a jogbiztonságot és a vádlottak alapvető jogait? A kellőképpen alapos vizsgálat céljából szemügyre kell vennünk - amennyiben a dolgozat terjedelme megengedi - az elmúlt évtizedek egyes bűnügyeit. Már most jelzem, hogy elemzésem fő iránya a Cozma-ügy, ugyanis az általam ábrázolt jelenségek ezen büntetőügy egyes szakaszaiban köszönnek vissza a legszemléletesebben.

⁷³ MONTESQUIEU: *De l'esprit des Lois*

⁷⁴ KIRÁLY TIBOR: *Büntetőítélet a jog határán*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1972., 272. oldal

⁷⁵ BALLA-ELEK-ERDEI-FANTOLY-FARKAS-FENYVESI-HERKE-KADLÓT-KARDOS-TÓTH: *A büntető ítélet igazságtartalma*, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010., 156-170. oldal

IV. Kezdetek: az Agrobank-botrány

A rendszerváltást követően a büntetőjog „szabad” média látószögébe kerülése nem váratott sokat magára: az Országos Rendőrfőkapitányság 1994. november 15-én őrizetbe vette Kunos Pétert, az Agrobank Rt. vezérigazgatóját és Kovács Mihályt, az Agrobank elnökét – számol be a média. Az MTI tájékoztatása szerint az elkövetők cselekményükkel több száz millió Forint kárt okoztak.⁷⁶ Be nem bizonyított tényekről olvashatunk: fiktív alaptőke emeléséről, milliárdos vagyonmozgásokról. Kovács Mihály és Kunos Péter neve számtalan napilap hasábjain szerepel, már az eljárást megelőzően is. Bodor Pál már ekkor jelzi: valami nem stimmel az eljárással.⁷⁷ Nézzük, mi igaz ebből valójában.⁷⁸

1992-93-ra az Agrobank Rt. gazdasági mutatói nem megfelelőek. Kunos Péter a vezérigazgató, I. rendű, Kovács Mihály a II. rendű terhelt az ún. „E-hitel” folyósításában való részvételt határozták el. Az E-hitel a kormány által a privatizáció elősegítése érdekében létrehozott hitel konstrukció, melynek fő célja az állami vállalatokat megvásárló vállalkozások tőkehiányának orvoslása volt. Bizonyos saját tőke felmutatása után lehetőség nyílt a hitelfelvételre alacsony, 4%-os kamattal, amit a Magyar Nemzeti Bank refinanszírozott. A hitel nyújtása a kereskedelmi bank részéről kockázatos volt, mert fedezetet csupán a volt állami tulajdon jelentett volna, ami azonban rendszerint valamilyen vállalkozás, s arra, hogy a vásárló tudja-e majd azt jövedelmezően működtetni, nem volt semmi garancia.⁷⁹ Ezen kockázat csökkentése céljából a vádlottak sajátos gyakorlatot alakítottak ki. Az ügyféllel megállapodtak, hogy a feltételek megléte esetén akkor nyújtanak hitelt, ha a magánosításra kerülő részvények legalább 25+1%-át ellenérték nélkül a futamidő tartamára a Bank érdekeltségi körébe tartozó cégnek vagy magánszemélynek átengedik, és a Bank ennek révén részt vehet a cég irányításában és ellenőrzést gyakorolhat, ezáltal biztosítva a megfelelő működést, a hitelek visszafizetését. Az kért vagyoni előny teljes összege 857 millió Forint volt.

⁷⁶ MTI hírarchívum, 1994. november 15., <http://archiv1988-2005.mti.hu/Pages/HirSearch.aspx?Pmd=1>
letöltés időpontja: 2014. augusztus 28.

⁷⁷ BODOR PÁL: Ki adja a bankot? *Magyar Hírlap*, 1994. november 16.

⁷⁸ Fővárosi Főügyészség G. 12.894/1994. sz. vádirata, a Fővárosi Bíróság későbbi, I.B.309/1995. számú ítélete, illetve a BH 2000.238. alapján.

⁷⁹ BÓCZ ENDRE: Az Agrobank-per más megvilágításban, *Ügyvédkvilág*, 2013. 05.23.
letöltés időpontja: 2014. augusztus 28.

A szakma⁸⁰ támogatta a Kunos-féle háttér-megállapodásokat, az E-hiteleket ugyanis gyakran induló vállalkozásoknak nyújtották, a sajátos konstrukció által azonban lehetőség nyílt a fedezet biztosítására, ugyanis a bank a maga gazdasági hátterével járult hozzá a semmiből induló cégek nyereségessé tételéhez. Ezzel ellentétes álláspontot képviselt a Fővárosi Főügyészség, illetve a nyomozó hatóság. Amint említettem, Kunosékat 1994. november 15-én üzletszerűen elkövetett befolyással üzérkedés és hűtlen kezelés gyanújával vették őrizetbe. Lavinát indítottak el, a banküzlet ugyanis „bizalmi játék”. A bank betétesei november 17-ig - mely napon a Fővárosi Főügyészség indítványozta az előzetes letartóztatást - közel 2,8 milliárd Forintot vettek ki, mely összeg december 8-ra 7 milliárd Forintra ugrott.⁸¹ A média egyértelműen a vádlottak oldalán foglalt állást,⁸² különösen a privatizációs célok elősegítése miatt, ill. említendő, hogy gyakran olyan ügyfeleknek nyújtottak hitelt, akik szorult helyzetben voltak, a háttérszabályozásokkal és a konstrukcióval a legteljesebb mértékben egyetértettek, az Agrobank egy igen kockázatos pénzügyi konstrukciót működőképessé, alkalmazhatóvá tett.⁸³ A „meghurcolt bankárok” vízióját tovább erősítette, hogy Kunos Péter közölte: a bank teljes személyzetével együttműködik a félreértések tisztázása céljából. Tovább növelte a hatóságokkal szembeni bizalmatlanságot, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróságon tartott meghallgatáson, amikor a vádlottak előzetes letartóztatásáról döntöttek, megjelent az Országos Rendőrfőkapitányság Központi Vizsgálati Osztályának teljes vezérkara. Az egyik rendőr, aki hallgatózhatott, tévesen azt a hírt közölte, hogy a két terheltet a bíróság letartóztatta. A vezérkar ujjongva közölte a hírt, ami később valótlannak bizonyult.⁸⁴ A TV-stábok élvezettel rögzítették a látványt, s máig mutogatják a szabadon bocsátásra kísérendők megbilincselését, akiket visszaszállítottak a Gyorskocsi utcába, hogy utána szabadon bocsássák

⁸⁰ Az akkori tisztviselők, akik: Villányiné Tassi Katalin (Pénzügyminisztérium, főtisztviselő, Agrobank felügyelőbizottságának Magyar Állam által delegált tagja), Farkas István (egykori pénzügyminisztériumi főcsoportvezető), Botos Katalin (Állami Bankfelügyelet volt elnöke), Doros Béláné (MNB ügyvezető), Dr. Czirják Sándor (MNB volt alelnöke), Mátrai Miklós (Állami Bankfelügyelet volt megbízott elnöke), Dr. Békesi László (egykori pénzügyminiszter).

⁸¹ OROSZ BALÁZS: *Függőjátzsma, Az Agrobank-dosszié*, Kornétás Kiadó, Budapest, 1999., 17-19. oldal

⁸² Az alábbi lapokban megjelent cikkek alapján: HVG, Magyar Hírlap, Népszabadság, Élet és Irodalom, Világgazdaság, Népszava, Magyar Rádió, Reggeli Krónika.

⁸³ Részlet Kunos Péter Kacziba Antal vezérőrnagynak írt leveléből.

⁸⁴ OROSZ BALÁZS: i.m., 75. oldal

IV.1. Első fok

Az ügyészség 10 rendbeli, gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntette ügyében nyújtott be vádiratot.⁸⁵ A bíróság indoklásában tulajdonképpen a vádlottak álláspontját osztotta, amikor 1997. június 10-i hatállyal bűncselekmény hiányában felmentette Kunost és Kovácsot a szakma és a közvélemény megkönnyebbülésére. A Fővárosi Bíróság álláspontja szerint a hitelszerződések-háttérszerződések a hatályos jogszabályokkal nem álltak ellentétben. A terheltek vagyonkezelői feladatukat teljesítették, amikor a kockázat kiküszöbölése érdekében sajátos biztosítérendszer alakítottak ki. Cselekményeik nem voltak veszélyesek a társadalomra, ugyanis a privatizációt segítették elő, a bank betéteseinek érdekében történtek, így a bűncselekménynek a Btk. 10.§ (1) bekezdésében megfogalmazott ismérve hiányzott. Nem állt fenn a személyes haszonszerzés motívuma sem, ezen túlmenően a terheltek tévedés címén is felmenthetőek lettek volna, ugyanis a háttérszerződéseket nem maguk, hanem a Bank alkalmazásában álló jogászok dolgozták ki, így biztosak voltak abban, hogy nem jogellenesek.

IV.2. Másodfok, felülvizsgálat – szöges ellentét

A Legfelsőbb Bíróság másod-ill. harmadfokon eljárva teljesen más következtetésre jutott. Az ítéletek kifejtik: a vádlottak olyan jogviszonyba tartozó ténykedéssel összefüggően követeltek maguk vagy más számára vagyoni előnyt, amely az adott jogviszonyba nem tartozott bele. Függetlenül, ki az előny címzettje és azt milyen célra akarták felhasználni, az jogellenes, tisztességtelen, a közbizalmat veszélyezteti. A gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója feladatát úgy köteles teljesíteni, hogy a társaság a

⁸⁵ Az elkövetéskor hatályos, 1978. évi IV. törvény szerint:

251.§ (1) bekezdés: A költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy az egyesületnek az a dolgozója, illetőleg tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a kötelességének megszegéséért az ilyen előnyt, ill. annak ígérését elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

252. § (1) bekezdés: A költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek, vagy az egyesületnek az az önálló intézkedésre jogosult dolgozója, illetve tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy az ilyen előnyt vagy ennek ígérését elfogadja, illetve a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) bekezdés: A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető az előnyért a kötelességét megszegi.

legkedvezőbb helyzetbe kerüljön, ez nem mentesíti azonban a büntetőjogi felelősség alól, a büntetőjog felelősségi rendszere önálló, nincs tekintettel arra, hogy a magatartás más jogág szabályai szerint milyen következményeket von maga után. A rendkívüli kockázatra hivatkozás nem méltányolható, ugyanis az Agrobank nem volt köteles részt venni az E-hitelek folyósításában. Problémásnak találta továbbá, hogy a kijelölt kft-k részére a tulajdonrész jelképes áron juttatták, a szerződés viszont az adós részére a futamidő leteltével névértékben történő visszavásárlási lehetőséget biztosított. Megszegte a háttérszerződés a Pit-et, ugyanis az adóstól mindössze a teljes hiteldíj, kártérítés ill. késedelmi kamat követelhető. Megsértették a tisztességes, jogszabályokkal összhangban álló működésbe, pénzügyi kapcsolatok tisztaságába vetett bizalmat. Amikor pedig a társadalomra veszélyes cselekményt jogszabályok korlátozzák, tévedés nem állhat fenn.

Az ítéleteket, mondanom sem kell, hatalmas felháborodás követte. Egyes újságírók felteszik a kérdést: vak volt-e a bíró, vagy bekötötte a szemét?⁸⁶ Halmai Gábor is az elítéltek védelmére kel: véleménye szerint az eljárás példastatuálás. Kifogásolja, hogy a legfőbb bírói testület a közélet körébe tartozónak tekinti a magántulajdonban lévő bankok szabályszerű működését, közbizalomnak tekinti az ezzel kapcsolatos bizalmat, ugyanis a Btk. vesztegetés elnevezésű bűncselekményének jogi tárgya a közélet, gazdasági élet tisztasága, jogszerű működése és az állampolgárok ehhez fűződő jogos érdeke. *„A piacgazdaság körülményei között miért kellene közbizalomnak megnyilvánulnia a magánvállalkozókkal szemben? Amelyikkel szemben nincs bizalma a polgároknak, majd megbüntetik azzal, hogy versenytársát választják.”*⁸⁷ Véleménye szerint a köz- és magánszféra ilyesfajta összemosása a szocializmusra volt jellemző.

Az ügyben a gazdasági szempontok kerültek összetűzésbe jogbiztonság-törvényesség kritériumaival. A gazdasági szempontokat - a rugalmas, konstruktív, ám jogszabálysértő hitelnyújtás elvét - a közgazdász szakma képviselte, szembehelyezkedve a nyomozó hatóságokkal, illetőleg a másodfokú bírósággal, azon szervekkel, akik a törvény betűje mellett foglaltak állást, Iustitia pallosával lesújtva.⁸⁸ Orosz Balázs, Kunos Péter ügyvédje szerint: *„Ha az élet meghaladja a jogszabályt, akkor a jogszabályon kell változtatni. Most viszont abban a különös helyzetben vagyunk, hogy a jogerős bírósági határozat húzná vissza az idő*

⁸⁶ Vak-e, vagy bekötötte a szemét? *Bank és tőzsde*, 1998. május 8.

⁸⁷ HALMAI GÁBOR: Volt-e jogorvoslati joga Kunos Péternek? *Élet és irodalom*, 1998., 38. szám, 3. oldal

⁸⁸ POPPER PÉTER: Iustitia pallosa, *HVG*, 1998. május 6.

kerekét.”⁸⁹ Nem célunk azonban, hogy állást foglaljunk, melyik álláspontot támogatjuk, vizsgálódásunk szempontjából mást vonatkozás releváns.

Ha a fenti rövid krónikát végigtekintjük, arra juthatunk: a közvéleménynek megfelelő első fokú ítéletet egy azzal teljes mértékben ellentmondó, bűnösséget megállapító verdikt követte. Bizonyára ez az oka annak, hogy Kunos Péter azóta is meghurcolt bankárként él a köztudatban. A másodfokon, ill. a felülvizsgálati eljárásban ítélező Legfelsőbb Bíróság hű maradt a corpus jurishoz, a törvény szerint ítélezett, külső befolyásokat nem tudunk kimutatni. Megfigyelhető azonban, hogy ez az első olyan büntetőeljárás, amiben a média, ill. a közvélemény erős hatást próbált gyakorolni a bíróságokra. Ezzel az ügyel elindult egy folyamat, ami a mai napra egyre erősebb: a már részletezett oknyomozás, tudósítás, büntetőügyek a média központi érdeklődési körébe kerülése.

⁸⁹ OROSZ BALÁZS: i.m., 7. oldal

V. Az olaszliszkai emberölés

Úgy gondolom nem túlzás azt állítani, hogy az Olaszliszkaán történt különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés a legnagyobb közfelháborodást kiváltó bűncselekmény volt. Az ítéleti tényállás⁹⁰ szerint Szögi Lajos 2006. október hó 15-én személygépjárműjével egy Olaszliszka környéki faluba tartott gyermekeivel. Amikor a vádlottak háza előtti útszakaszra ért, ismeretlen okokból az itt tartózkodó gyermek, a vádlottak hozzátartozója az út melletti árokba esett, sérülést nem szenvedett. Rokonai, I. és III. r. vádlottak észlelve az eseményt, abban a tudatban, hogy Szögi Lajos a kislányt elütötte, kirángatták a kocsiból, gyermekei jelenlétében ütni-rúgni kezdték. Csatlakoztak hozzá további személyek is, a pontos elkövetői kör azóta sem tisztázott.⁹¹ A folyamatos ütlegetés során a sértettet 70 ütés-rúgás érte, melyek következtében a helyszínen életét veszítette. A vádlottak példátlan indulatukat egy korábbi családi tragédiával magyarázták.⁹²

Az eset nyomban felhívta a média figyelmét, az országban kialakult felháborodottság olyan mértékűvé vált, amelyet korábban még nem tapasztalhattunk, felmerült a halálbüntetés visszaállításának kérdése is.⁹³ A sajtó már másnap beszámolt az eseményről, külön cikkben közölték tájékoztatásul: Olaszliszka gyakran brutális támadások színhelye.⁹⁴ A közhangulat évekkel később sem csillapodott, megrendezésre kerültek megemlékezések és felvonulások, melyeket gyakran a szélsőjobboldali nézetek határoztak meg.⁹⁵ Az ügy traumája ma is él: Olaszliszka polgármestere szerint bűnös faluként él tovább a köztudatban.⁹⁶ Azóta október tizenötödikét emléknappá nyilvánították.

⁹⁰ Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 4.Fk.1535/2007/490. szám, Debreceni Ítéltábla Bf.506/2009/89. szám

⁹¹ Büntetőjogi felelősségre vonásra 8 személy tekintetében került sor.

⁹² Miskolci Városi Bíróság 6. B. 3141/1994. szám

⁹³ Még évekkel később is hivatkoznak az olaszliszkai esetre a halálbüntetés visszaállítása kapcsán. Ld. JOÓB LAJOS: Aki gyilkol, az haljon meg? *Index*, 2012., 07.20.

⁹⁴ <http://index.hu/bulvar/olaszka1016/>

letöltés időpontja: 2014. október 20.

⁹⁵ A megemlékezések ugyanis a Jobbik, ill. az egykori Magyar Gárda közreműködésével kerülnek/kerültek megrendezésre.

⁹⁶ DOROS JUDIT: Olaszliszka szegyenbélyege, http://nol.hu/belfold/olaszliszka_szegyenbelyege-1239821 letöltés időpontja: 2014. október 19.

Az első fokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság II., III., IV., VI., VII. és VIII. r. vádlottakat társtettesként, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetében⁹⁷ találta bűnösnek, V. r. vádlottat szintén ebben a cselekményben, azonban mint felbujtót, I. r. vádlottat pedig rongálás büntetében⁹⁸ is. Ezért I. r., III. r., V. r., VI. r. és VII. r. vádlottat 15 év fegyházbüntetésre, II. r. vádlottat életfogytig tartó fegyházbüntetésre (30 év elteltével történő feltételes szabadságra bocsátás lehetőségével), fk. IV. r. és fk. VIII. r. vádlottat 10 év fiatakorúak börtönére ítélte. A másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla súlyosbította az ítéletet: az I. r. vádlott fegyházbüntetését 17 évre, VI. r. és VII. r. vádlottra kiszabott fegyházbüntetést életfogytig tartó szabadságvesztésre módosította. Fel kell hívnom a figyelmet, hogy a kiszabott büntetések egyetlen vádlott kivételével⁹⁹ a lehető legsúlyosabbak.¹⁰⁰ Példa nélküli, ugyanis a büntetett előélet a 8 vádlottból mindössze II. r., VI. r. és VII. r. vádlott tekintetében állapítható meg. Az ítéletet olvasva arra a következtetésre juthatunk, hogy a bíróságok felsorolták az enyhítő körülményeket, azonban azokat nem értékelték, ellenben a nyomatékossított súlyosító tényezőkkel. Szintén aggályos véleményem szerint súlyosító körülményként figyelembe venni, hogy az esemény országos közfelháborodást váltott ki, hiszen ez az elkövetők terhére egy olyan körülményt értékel, amely rajtuk kívülálló, mellyel az elkövetés időpontjában nem számolhattak, cselekményük fokozott társadalomra veszélyességével nem lehettek tisztában. Különös súlyosságáról tesz tanúbizonyságot a hasonló jellegű cselekményekkel összevetve.¹⁰¹ Bencze Mátyás, az általa bírói populizmusnak¹⁰² nevezett jelenséget vizsgáló cikkében is ezt hangoztatja, amikor

⁹⁷ **166. §** (1) Aki mást megöl, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést

d) különös kegyetlenséggel

követik el.

⁹⁸ **324. §** (1) Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a rongálás nagyobb kárt okoz.

⁹⁹ I. r. vádlott esetén 18 év helyett 17 év.

¹⁰⁰ A büntetési tételkeretek: I. r. vádlott tekintetében 10 évtől 18 évet el nem érő-, II. r., III. r., V. r., VI. r. és VII. r. vádlottaknál 10 évtől 15 évig terjedő vagy életfogytig tartó-, fk. IV. r. és fk. VIII. r. vádlottaknál egy hónaptól 10 évig terjedő szabadságvesztés.

¹⁰¹ Ld. a Cozma-ügynél hivatkozott határozatokat.

¹⁰² Nézete a hagyományos populizmus nézetein túlhalad: bírói populizmuson azt a jelenséget érti, mely szerint a bíróságok a közvélemény nyomásának próbálnak megfelelni a jelentős társadalmi érdeklődést kiváltó ügyekben. Ld. BENCZE MÁTYÁS: A ítélkezés indulatból , <http://szuveren.hu/vendeglap/bencze-matyas/itelkezes-indulatbol>

összehasonlítja egy hasonló jellegű cselekménnyel. A tényállás szinte ugyanaz, két fiatalos és két felnőtt vádlott különösen kegyetlen módon agyonvert egy hajléktalant. Szintén megállapítható a valódi indíték hiánya, ebben az esetben sem tudtak reális magyarázatot adni a tettekre. Az első fokú ítéletben a Budapest Környéki Törvényszék a két fiatalos vádlottra 6 év, a 2 nagykorú vádlottra pedig 8 év börtönbüntetést mért ki. A különbséget a szerző abban véli felfedezni, hogy az olaszliszkai esetben határozott elvárás volt észlelhető a döntés irányát illetően a társadalom részéről.¹⁰³

Összefoglalásként magam is Bencze Máttyás állásfoglalását osztom a büntetésekkel kapcsolatban, a bíróságok a beismerő vallomások és az értékelendő körülményeket figyelmen kívül hagyták a büntetés mértékének megállapítása során, hiszen minden vádlott esetében szinte kivétel nélkül a törvény által megállapított súlyosabb mértéket alkalmazták, úgy gondolom, ebben az esetben felvetődik a kétely, hogy a bíróságot a társadalmi elvárások befolyásolták. Említésre kerül a hivatkozott cikkben a Cozma-ügy, dolgozatomban következő és egyben legrészletezettebb fejezetét ennek az ügynek az elemzésére szenteltem.

letöltés időpontja: 2014. szeptember 10.

¹⁰³ BENCZE MÁTYÁS: Bírói populizmus? *Szuverén*, 2014.február 27.,

http://szuveren.blog.hu/2014/02/27/biroi_populizmus

letöltés időpontja: 2014. szeptember 10.

VI. „Szíven szúrt ország”

2009. február 8-án megdöbbentő hír rázta meg a közvéleményt: leszúrták a Veszprém válogatott kézilabdását, Marian Cozmát, két társát pedig - Ivan Pesicset és Zarko Sesumot - súlyosan megsebesítették. A kézilabdázókat egy harmincfős társaság támadta meg - számolt be az Index alig pár órával az esetet követően.¹⁰⁴ Az újságíró rögtön oknyomozásba kezd: Cozmát négyen kicsalták az utcára, ahol arcon, majd szíven szúrták. Az eseményt országos felháborodás követi, a számtalan megemlékezést elszabadult indulatok kísérik. Veszprém polgármestere szerint ilyen súlyos bűncselekmény régóta nem fordult elő, az eset miatt rendkívüli kormányülést hívnak össze. Draskovics Tibor aznapi nyilatkozatában gyors megoldást ígér. Mindössze pár óra elteltével különféle találgatások kezdődnek, képet kapunk maffiaháborúról, Balaton környéki szórakozóhelyek újrafelosztásáról, bűnszervezetről, védelmi pénzek miatti támadásról. A külföldi média pisztolyt is említ. A feszültséget fokozza a késelők roma származása. 10 nappal az eset után hasonló roma-magyar konfliktusokról szóló krónikákat.¹⁰⁵

Jelen fejezet címe arra a jelenségre utal, amire a magyar büntetőjog történetében nem volt még példa: a gyilkosságról a jogerős ítélet előtt „fikciós dokumentumfilm” készül „Szíven szúrt ország” címmel. A filmben nyilatkozik a Veszprém Megyei Bíróság elnöke, a Veszprém Megyei Főügyészség képviselője, Bencze József országos rendőrfőkapitány. A film büntetőjogi megközelítésben véleményem szerint alapvető eljárási elveket sért. A dokumentumfilm rekonstruálja a szórakozóhelyen történeteket annak ellenére, hogy az ügy még tárgyalási szakba sem került. Megjelennek benne a vádlottak nevei, garázda, bűnöző életmódjuk, eszerint súlyos, erőszakos jellegű bűncselekményekből tartották fenn magukat abban az időben. A bíróság elnöke „társtetteseket” említ, akik „*lefogták a földre, meg ilyesmi*”. A Veszprém Megyei Főügyész az elkövetett bűncselekményekre utal, az azokra kiszabható legmagasabb büntetésekkel egyetemben. A legszembevethetőbb azonban Bencze József nyilatkozata, aki bízik abban, hogy az igazságszolgáltatási eljárás egy kellőképpen súlyos ítélettel fog párosulni. A filmet szakmai szemmel vizsgálva kételyeim támadtak:

¹⁰⁴ http://sportgeza.hu/kezilabda/2009/02/08/leszurtak_a-veszprem_valogatott_keziset/
letöltés időpontja: 2014. augusztus 10.

¹⁰⁵ MAGYARI PÉTER: Késelésből lett már pogrom,
http://index.hu/kulfold/2009/02/18/keselesbol lett_mar_pogrom/
letöltés időpontja: 2014. augusztus 11.

egyrészt mindvégig az ártatlanság véelmét sértik a képkockák, másrészt ilyen körülmények közt aligha fenntartható a pártatlan eljárás látszata. A kételyeim az eljárásban született elsőfokú ítélet rendelkezései sem oszlatták el.

VI.1. A valós események-ítéleti tényállás¹⁰⁶

Raffael Sándor (I.r.), Németh Győző (II.r.) és Sztojka Iván (III.r.) további 23 személy társaságában 2009. február 7-én a Patrióta Lokál nevű szórakozóhelyre 1.47-kor érkeznek. Az alagsorban táncolóktól elszigetelődnek, egymással beszélgetnek. Ebben az időben a diszkóban tartózkodik Marian Cozma (1. számú sértett), Ivan Pesics (2. számú sértett) és Zarko Sesum (3. számú sértett) is. Cozma barátnője társaságában táncol háttal a félkörben álló 3 vádlottnak, köztük egy főleg hölgyekből álló társaság helyezkedik el. Kihasználva a kedvező alkalmat - amikor Cozma a bal válla felett hátratekint - a hölgy mögött álló II. r. vádlott „presztízstámadást” indít a játékos ellen. Ezt követően verekedés tör ki, amiben Cozma és Raffael harcolnak fej-fej mellett. Cozmáék a dulakodás során erőfölényt alakítanak ki, így I.r. vádlott feladva addigi szándékát orvul támad, hátulról, célzottan az időközben ruházatából elővett és kinyitott legalább 15 cm pengehosszúságú késsel Cozma bal vese tájékát szúrja meg (I. sérülés). A dulakodás végén a játékosok az utcára menekülnek. A vádlottak kitódulnak, ahol azonnal megpillantják a jobbra álló játékosokat, Cozma irányukba indul, I-II-III.r. vádlottak Cozmát félkörbe fogják. Pesicsnek sikerül leválasztani Némethet a támadókról, majd egy komolyabb ütés következtében Németh Győző az aszfaltra zuhan a lokál ajtaja irányába. Ezzel egy időben - amikor tehát II. r. a földön fekszik távol az éppen Cozmával hadakozó társaitól - Cozma Sztojka és Raffael támadásait próbálja hárítani, Raffael ennek következtében a földre zuhan. A leglényegesebb momentum itt következik: Cozma és Sztojka között éppen ütésváltás folyik, közelükben az ütés következtében Raffael Sándor fekszik a földön, távolabb pedig Németh Győző, akit Pesics taszított az aszfaltra. Ekkor a földről hirtelen felpattanva Raffael, elővéve a korábban használt kést, a mellkasát védtelenül hagyó Cozmát szíven szúrja, miközben Sztojka a sértettet támadja (II. sérülés). Ekkor Cozma összeesik, Sztojka és Raffael még kétszer fejbe és kétszer hátba rúgják, a helyszínen életét veszti. Pesics a földön fekvő társához megpróbál lehajolni, ám ekkor Németh Győző - I. r. és III. r. testközeli jelenlétében – hátulról, orvul vesén szúrja (III. sérülés.), majd a Cozmán

¹⁰⁶ Veszprém Megyei Bíróság I.B.287/2010/440, Győri Ítéletábla Bf.98/2011/76, Kúria Bfv.III.868/2012/14. sz. ítélete alapján

segíteni próbáló I. és III. r. vádlott jelenlétében nagy erővel, jobb lábbal fejbe rúgja (IV. sérülés).

VI.2. Elsőfokú ítélet

Az elsőfokú ítéletet hosszas nyomozás előzte meg, közel 400 tanú meghallgatására került sor, bizonyítékok rendkívül széles tárháza állt rendelkezésre, a felmerült bűnügyi költség közel 74.600.000,- Ft-ra rúgott. A megállapított tényállást kizárólag az I.-II.-III. r. vádlottak tekintetében vizsgálom, az ő esetükben tér el jelentősen az első és a másodfokú ítélet jogi minősítése, ezáltal a kiszabott büntetés. Úgy gondolom, az összes körülményt feltáró nyomozás, ill. a tényállás minden egyes mozzanatát alátámasztó bizonyítékhalmozat ellenére a Veszprém Megyei Bíróság ítélete több okból nem állja meg a helyét. Olyan ellentmondásokat tartalmaz, melyek kétségeket ébresztenek az eljáró bíróság pártatlanságával kapcsolatban.

VI.2.1. Jogi minősítés

Fejes József Veszprém Megyei Főügyész a filmben tett nyilatkozatában még emberölés alapesetéről, életveszélyt okozó testi sértésről, súlyos testi sértésről beszél. Ha kizárólag a bűncselekménnyel okozott eredményeket vesszük figyelembe, az alábbi büntetési tételek állapíthatók meg (1978. évi IV. törvény szerint, továbbiakban: Btk). A Marian Cozma sérelmére elkövetett emberölés (I.-II. sérülés) emberölésnek minősül, a Btk. 5-15 évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni.¹⁰⁷ Konzumpció folytán ugyanis az emberölés tényállása vonzza a testi sértést, ilyenkor a súlyosabb bűncselekmény büntetési tételében értékelve van.¹⁰⁸ A Pesicset vesetájékán ért szúrásra (III. sérülés) megállapított büntetési tétel 1-5 év.¹⁰⁹ Sesum fejbe rúgása (IV. sérülés) álláspontom szerint életveszélyt okozó testi sértés, ez 2-8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.¹¹⁰ Ha kizárólag az eredményeket vesszük figyelembe, a Btk. 40.§ szerinti határozott ideig tartó szabadságvesztést kell kiszabni a

¹⁰⁷ „Btk. 166. § (1): Aki mászt megöl, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

¹⁰⁸ BELOVICS-GELLÉR-NAGY-TÓTH: *Büntetőjog I.*, HVG-Orac, Budapest, 2012., 365. oldal

¹⁰⁹ „Btk. 170.§ (4): Büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha a testi sértés maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségromlást okoz...”

¹¹⁰ „Btk. 170.§ (6): A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a testi sértés életveszélyt vagy halált okoz.

halmazati szabályok alapján,¹¹¹ legsúlyosabb esetben 22,5 év szabadságvesztés kiszabására nyílna lehetőség, azonban ezt a halmazati büntetésre vonatkozó rendelkezések 20 évben maximalizálják.

A bíróság azonban nem így döntött, amikor I-III. r. vádlottat társtettesként, több emberen elkövetett emberölés kísérletében és életveszélyt okozó testi sértés kísérletében találta bűnösnek. A bíróság jogi minősítésével lehetőség nyílt az életfogytig szabadságvesztés kiszabására,¹¹² mely lehetőséggel a bíróság élt. A bírói joggyakorlat és a jogirodalom azonban ennek a minősítésnek ellentmond. Az emberölés ezen minősített esetében ha a terhelt cselekménye következtében csak egy ember veszti életét, e bűncselekmény kísérlete megállapításának lehet helye. A külön-külön is bűncselekménynek minősülő tényállások ezáltal összefoglaltatnak (delictum complexum).¹¹³ Vizsgálnunk kell az ítélet rendelkező részében meghatározott elkövetői alakzatot, a társtetességet, ezzel való összefüggésében célszerű állást foglalni a minősítés tekintetében.

Btk.: Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását, egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.¹¹⁴ A társtetesség szubjektív eleme egymás tevékenységének tudata.¹¹⁵ Objektív oldalként a törvény pedig a törvényi tényállás közös megvalósítását követeli.¹¹⁶ Nagy Ferenc kiemeli: „...mivel a cselekmény a kísérlettel lép a tényállás keretei közé, a társtetességhez szükséges tényállásszerű cselekmény csak az lehet, amely önmagában véve kísérletet valósítana meg.”¹¹⁷ Jelen ügyben úgy gondolom, társtetesség megállapításának kizárólag testi sértés vonatkozásában lehetne helye.

VI.2.1.1. Elkövetői szándék:

Az alagsorban kirobbant verekedés során a szembenálló felek szándéka egyértelműen testi sértés okozására irányult. A verekedés során Raffael Sándor által véghez vitt szúrás (I.

¹¹¹ Btk. 12.§ (1), Btk. 85.§ (1)-(3)

¹¹² „Btk. 166.§ (2) f.: A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést több emberen követik el.”

¹¹³ BELOVICS-MOLNÁR-SINKU-BUSCH: *Büntetőjog, Különös rész*, HVG-Orac, Budapest, 2009., 105-106. oldal

¹¹⁴ Btk. 20. § (3)

¹¹⁵ FÖLDVÁRI JÓZSEF: *Magyar büntetőjog, Általános rész*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006., 198-199. oldal

¹¹⁶ *A büntető törvénykönyv magyarázata 1.*, Complex Kiadó, Budapest, 2009., 91. oldal

¹¹⁷ NAGY FERENC: *Magyar büntetőjog általános része*, HVG-Orac, Budapest, 2008., 213. oldal

sérülés) egy olyan hátulról, célzottan, orvul történt szúrás, amelyről még az sem bizonyítható, hogy II. és III. r. vádlott tudomással bírt. Ami Cozma megölését illeti, ismét Nagy Ferenc szavaival példálózánk. Ha valamelyik társtettes többet tesz, vagy mást is tesz, mint amire a szándékegység kiterjedt, ezt a társtettség túllépésének nevezzük. A társtettes a szándéka által át nem fogott és a társa által kifejtett túllépésért nem felel.¹¹⁸ Raffael Cozmát a földről felpattanva, rögtönös szándékkal szúrta szíven, ölési cselekménye indulatos állapotban történt. A rögtönös szándékú cselekmény tekintetében a vádlott társakkal fennálló akarategységének fennállására pedig következtetni nem lehet. Ezért emeltem ki a korábbiakban a momentum fontosságát: Sztojka ekkor a sértettet testi sértés szándékával bántalmazza, Németh pedig a Pesics által mért ütés következtében a földön fekszik, a szúrásnál jelen sincs. A következő sérülés Pesics vesetájéki szúrása, ez Némethék szándékerősítő jelenlétében történik, bűnsegédként vonandók felelősségre, a bűnsegéd pedig nem tettes, hanem részes.

VI.2.1.2.Eredmény:

Az ítélet indoklásában olvasható, hogy a bírói gyakorlat szerint az elkövetők társtettesként felelnek az eredményért, ha egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg a cselekményt, nincs jelentősége annak, hogy az eredményt ki okozta. Valóban megállja a helyét az indoklás, lényegtelen, ki okozta a tényleges eredményt (BH2003. 3., BH2007. 71.), azonban tényállási elem megvalósítása szükséges (BH1976. 238.), a társtettséget megalapozó tényállásszerű cselekmény csak az lehet, amely önmagában véve legalább kísérletet valósít meg (BH1989. 298.). Nem valósított meg Cozma megölése (1. sértetten elkövetett emberölés) során kísérletet Németh és Sztojka magatartása, a rögtönös, hirtelen szúrásakor ugyanis Sztojka testi sértés szándékával bántalmazza Cozmát. Pesics vesén szúrásakor (2. sértetten elkövetett emberölés kísérlete) Raffael és Sztojka magatartása sem lép a törvényi tényállás keretei közé. Társtettség megállapításának pedig csak akkor van helye, ha a több elkövető ugyanannak a törvényi tényállásnak a körébe tartozó bűncselekményt valósít meg (BH1997. 566.).

VI.2.1.3.Tettesi alakzat:

A tettesek tehát közösen kellene, hogy feleljenek Cozma haláláért, mint emberölés és Pesics sérüléséért, mint emberölés kísérlete, és ennek alapján önmagában helytálló lenne, ha

¹¹⁸ NAGY FERENC: i.m., 214. oldal

megvalósult volna valamelyik elkövető által mindkét sértett tekintetében a tettesi alakzat. A fenti elemzés alapján kijelenthetjük: a társtettesként, több emberen elkövetett emberölés kísérletének alapfeltétele, mégpedig az, hogy legyen egy olyan tettes, aki legalább két ember életének kioltását tettesként megkísérli, hiányzik. Raffael Sándor ugyanis megölte Cozmát, ám ezen kívül mind Pesics, mind Sesum sérelmére elkövetett cselekmény viszonylatában pusztán bűnrészesnek minősül. Németh megkísérelte Pesics életének kioltását, azonban Cozma megölésénél nem volt jelen.

VI.2.2 Kirívóan súlyos büntetés

Tételezzük fel: érvelésem ellenére megállja a helyét a cselekmény minősítése. A joggyakorlat alapján azonban a kiszabott büntetés kirívóan súlyos. A Bírósági Határozatok Gyűjteménye alapján általam végzett joggyakorlat elemzését követően¹¹⁹ megállapítható, azonos tartamú büntetést általában más bűncselekményekkel halmazatban lévő többszörösen minősülő emberölésekre, vagy a több emberen elkövetett emberölés befejezett alakzatára szab ki a bíróság. Példaként álljon itt Weiszdorn Róbert ítélete, a 8 halálos áldozatot követelő móri társtettesként, előre kitervelten, nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, több emberen elkövetett emberölésért életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte a Fejér Megyei Bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának 30 évben való meghatározásával,¹²⁰ ill. különös kegyetlenséggel, nyereségvágyból, több emberen elkövetett emberölés,¹²¹ több ember halálát okozó robbantás,¹²² 2 ember halálát okozó gyújtogatás, mint különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés¹²³ álljon azonos tartamú büntetés példaként. A súlyosító körülmény ismét visszaköszön: a helyi és országos közvélemény, köznyugalom felzaklatása, tartós közfelháborodás. Utóbbit nyomatékosan kiemelem ismét, erre a dolgozatom végén visszatérek.

¹¹⁹ A Bírósági Határozatok Gyűjteményében megtalálható, azonos minősítésű bűncselekményekre vonatkozó, általam elemzett határozatok számát terjedelmi okok miatt az irodalomjegyzékben tüntettem fel (azonban jussunk eszünkbe a korábbiakban említett kritika: a joggyakorlat annyiban nyilvános, amennyiben azt a bíróságok nyilvánossá teszik, rendelkezésünkre bocsátják a határozatokat)

¹²⁰ 6.B.101 /2008/ 47. szám

¹²¹ Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 9.B.482/2007/89.szám

¹²² Jász-Nagykún-Szolnok Megyei Bíróság 6.Fk.737/2006/163. szám

¹²³ Nógrád Megyei Bíróság 3. B. 134/2008/97. szám

VI.2.3 Elfogult hangnemű ítélet

A személyi részben olyan tényeket említ a bíróság (kitartottság büntette), amelyekre nézve jogerős ítélet nem született, ezzel jelentős sérelmet ejtve az ártatlanság vélelmén. I. r. vádlott védője kifogásolja, hogy az ítélet rendszeresen visszatérő, megengedhetetlen kitételeket (cigányozás) tartalmaz. Külön érdekessége az ügynek, hogy a Legfőbb Ügyészség fegyelmi eljárást indított az egyik ügyésszt ellen, aki a tárgyalóterem folyosóján sértegette Sztojka Iván vádlottat.

VI.3. Másodfokú ítélet

A Győri Ítéltábla 2012. április 27. napján született ítéletét országos felháborodás követte,¹²⁴ miután az Raffael Sándor és Németh Győző büntetését 18 évre, Sztojka büntetését pedig 8 évre enyhítette. A klub szerint az ítélet elfogadhatatlan, társadalmilag megengedhetetlen. A szurkolók a Szeged elleni kézilabdameccsen a következő feliratot tartották a fejük fölé: „*Csak ennyi jár a gyilkosoknak?! Csak ennyit ért Marian élete?*” Az ügyben Navrasics Tibor a Kúria elnökétől az ítélezési gyakorlat felülvizsgálatát kérte, melyről a veszprémi városi televízió egyik adásában is nyilatkozatot tett.¹²⁵

A Legfőbb Ügyészség szerint az ítélet törvénysértően enyhe, így felülvizsgálati jogával élve eljárást kezdeményezett a Kúrián. A hasonló hangvételű beszámolók és cikkek sora végeláthatatlan, úgy gondolom, célszerűbb megvizsgálni, valóban ennyire felháborító-e a másodfokú ítélet. Az első- és másodfokú határozat jogi minősítésbeli különbségét az alábbi táblázatok tartalmazzák.

¹²⁴ <http://www.origo.hu/sport/kezilabda/20120428-cozmagyilkossag-felhaboritotta-az-mkb-veszpremet-a-gyori-itelet.html>

letöltés időpontja: 2014. augusztus 15.

¹²⁵ http://index.hu/belfold/2012/05/14/navracsics_a_fobirohoz_fordul_a_cozma-itelet_miatt/

letöltés időpontja: 2014. augusztus 20.

Vádlott	Veszprém Megyei Bíróság, 2011. június 23.	
	jogi minősítés	kiszabott szabadságvesztés
Raffael Sándor	társtettesként, több emberen elkövetett emberölés kísérlete	életfogytig tartó fegyházbüntetés, 30 év elteltével feltételes szabadságra bocsátás
Németh Győző	életveszélyt okozó testi sértés kísérlete	
Sztojka Iván		20 év fegyházbüntetés

Vádlott	Győri Ítéltábla, 2012. április 27.	
	jogi minősítés	kiszabott szabadságvesztés
Raffael Sándor	1 rb. emberölés büntette, 2 rb. - egy esetben társtettesként, egy esetben bűnsegédként - elkövetett életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete	18 év börtön
Németh Győző	1 rb. emberölés büntettének kísérlete, 2 rb. –egy esetben társtettesként elkövetett- életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete	18 év börtön
Sztojka Iván	3 rb. –két esetben társtettesként, egy esetben bűnsegédként elkövetett-életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete	8 év börtön

VI.3.1. A Győri Ítéltábla indokolásának lényege

A vádlottakban testi sértés okozására irányuló akarategység alakult ki, azonban Raffael Sándor a társaival fennálló szándékegység keretein túllépett, amikor a korábbiakban a sértetten mellkasi szúrt sérülést ejtett, így emberölésre irányuló szándékegység nem lehetett Raffael és az ekkor földön fekvő II. r. vádlott közt. Pesics megszúrásával kapcsolatban sem állapítható meg szándékegység. Itt is egy rögtönös, indulati cselekményről beszélünk, másrészt I. és II. r. vádlott nem tanúsított Pesics-csel szemben támadó magatartást.

„A megyei bíróság a vádlottaknak a testi sértés okozására irányuló, kétség kívül fennálló akarategységét I. r., II. r., és III. r. vádlottak vonatkozásában ténybeli alap nélkül terjesztette ki több ember élete kioltására irányuló akarategység megállapítására.”

Említendő, hogy az ítéletábra mellőzte több esetben a vádlottak „cigány” megjelölésére használatos kifejezéseket, mert *„az ügy ténybeli és jogi megítélése szempontjából nem releváns tényezők...használatuk alkalmas a látszat felkeltésére, hogy a bíróság az ügyben nem pártatlanul, hanem részrehajlóan járt el.”*

VI.3.2.Szakmai fogadtatás

Egyetlen objektív, szakmai megnyilatkozás az ügyben Tóth Mihály jogászprofesszortól származott, aki áttanulmányozva az első- és másodfokú ítéletet arra a megállapításra jutott, hogy az igen alapos, meggyőző és szakszerű. Nyilatkozatában azt reméli, hogy a Legfőbb Ügyészség döntésében a nem a társadalmi elvárások, hanem kizárólag szakmai szempontok játszottak szerepet.

VI.4.Kúria: felülvizsgálati eljárás

A Kúria 2012. szeptember 25. napján másodfokú ítéletet a kifogásolt részek vonatkozásában helybenhagyta. Kifejtette: az irányadó tényállás nem tartalmaz tényt, melyből következtetni lehetne Raffael Sándornak Ivan Pesics sértett, Németh Győzőnek Marian Cozma sértett megölésére irányuló szándékára. Említendő, hogy I. r. terhelt védője véleménye szerint a felülvizsgálati indítvány kizárólag a közvélemény elvárásainak próbált megfelelni, az alapügyben az eljárás az ártatlanság vélelmét sértő légkörben folyt; egyes hivatalos személyek és híradások a terhelték bűnösségét kezdetektől fogva adottnak tekintették.

VII. 2012, Pécs

Pécs városáról sokak számára a 2012. július 7-ről 8-ra virradó éjjel történt aljas indokból elkövetett emberölés, a köztudatban csak „Bándi Kata meggyilkolása”-ként tovább élő büntetőügy jut eszébe. Az irányadó tényállás szerint a rendőrségi pszichológusnő a hajnali órákban tartott hazafelé enyhe fokú ittas állapotban. Éppen a kulcsot próbálta otthona ajtajában a zárba illeszteni, amikor az arra járó Péntek László megszólította. Próbált ismerkedni, azonban a nő elutasító volt, végül nem nyitotta ki az ajtót, próbált rövid séta után megszabadulni a fiatalembertől, aki kisebb-nagyobb távolságot tartva követte. Egy idő után - amikor sötét területre értek - a férfi rátámadt, szexuális együttlétre kényszerítette, megfojtotta, majd kirabolta.

A hír napok alatt bejárta az országot, már másnap értesülhettünk, hogy Pécsen egy fiatal lány eltűnt. Pár nappal később, július 11-én találták meg a holttestét, majd az elkövetőt 15-én vették őrizetbe. Ismét érkeznek a rendőrségre a bejelentések,¹²⁶ ill. arra vonatkozóan is találgatások indulnak, hogy a tettes unokatestvére segítségével követte el a bűncselekményt.¹²⁷ Július 21-i sajtótájékoztatóban a hivatalos rendőri közlemény megnevezi az „elkövetőt”,¹²⁸ a roma származású Péntek Lászlót. A hatás a „szokásos”: a kormány „*méltó és elrettentő*”¹²⁹ büntetést vár, ismét felmerül a halálbüntetés bevezetésének kérdése. Mirkóczki Ádám szerint folyamatosan nő a kirívóan súlyos bűncselekmények száma, melyeket egyre gátlástalanabban követnek el, véleménye szerint a halálbüntetés az egyetlen ténylegesen visszatartó törvényi eszköz.¹³⁰ Az áldozat családja kifejezetten kérte, hogy ne

¹²⁶ <http://mno.hu/belfold/eltunt-egy-fiatal-lany-pecsett-1090014>

letöltés időpontja: 2014. október 15.

¹²⁷ http://mandiner.hu/cikk/20120720_unokatestvere_lehetett_p_laszlo_tettestarsa

letöltés időpontja: 2014. október 15.

¹²⁸ Értelemszerűen jelen esetben is jogerős ítélet nélkül.

¹²⁹ <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/eltemettek-bandy-katat-pecsen-ket-csoport-demonstralt-451544>

letöltés időpontja: 2014. október 15.

¹³⁰ http://www.jobbk.hu/rovatok/ciganybunozes/pecsi_gyilkossag_a_halalbuntetes_visszaallitasarol_egyeztetne_a_jobbk

letöltés időpontja: 2014. október 16.

használják fel lányuk nevét gyűlöletkeltésre,¹³¹ a folyamat azonban már visszafordíthatatlan, tüntetés, ill. ellentüntetésre is sor került.¹³²

Ilyen előzmények után tárgyalta az ügyet a Pécsi Törvényszék és hozta meg ítéletét 2013. április 5-én, mellyel életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte az elkövetőt, a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nélkül. Fontos hangsúlyozni, hogy Péntek László többszörösen büntetett előéletű elkövető volt az ítélethirdetés időpontjában, így egyértelműen nem tudunk állást foglalni a büntetés kirívó súlyossága ellen. A probléma az ítélet indokolásában keresendő. A bíró az alábbi szavakkal illette Péntek Lászlót: „...*nem adhatunk újabb esélyt a társadalom normáit életvitelszerűen, lábbal tipró, aljas ösztönének kielégítésére az emberi életet is semmibe vevő bűnözőnek. Péntek László eddig volt, és nincs tovább... Jelen büntetőügyben született ítélet találkozott a társadalom igazságérzetével.*” A bíró azzal indokolta a legsúlyosabb büntetést, hogy véleménye szerint a bűneset szíven találta a társadalmat, melyet megnyugtatni csak akkor lehet, ha Péntek László élete hátralévő részét attól elkülönítve tölti le. Úgy gondolom, személyes véleménynek ítéletben hangot adni minden esetben elfogadhatatlan egy bíró részéről, azt sugallja ugyanis, hogy a bíróság a társadalmi elvárások kielégítésére működik. Ebben az ügyben is aggasztó a bírói gyakorlat, mely szerint a társadalmi közfelháborodás a generális prevenció érdekében súlyosító körülményként veendő figyelembe. Nem győzöm hangsúlyozni: ezzel olyan tényező kerül értékelésre, melyről az elkövetőnek a cselekmény időpontjában nem lehet tudomása. Hasonló álláspontra helyezkedett a Győri Ítéltábla is, amikor 2013. augusztus 8-án enyhítette az ítéletet: a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontját 40 év elteltében határozta meg. Kitér az általam említett visszásságra:

„*Úgy gondoljuk, hogy a jogalkalmazónak a legszigorúbb büntetés alkalmazása során megfelelő mértéktartással kell eljárnia, álláspontunk szerint nem engedhető meg, hogy az érzelmek és a közvélemény nyomása tükröződjön a büntetés kiszabása során, ami eltúlzottan súlyos, vagy eltúlzottan enyhe büntetések kiszabására vezethet. Úgy gondoljuk, hogy jelen*

¹³¹ http://hvg.hu/itthon/20120719_bandy_kata_lany

letöltés időpontja: 2015. október 16.

¹³² <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/eltemettek-bandy-katat-peccsen-ket-csoport-demonstralt-451544>

letöltés időpontja: 2015. október 17.

esetben ezek a körülmények az eltúlzottan súlyos büntetés kiszabásához vezettek.” – fejti ki indokolásában Makai Lajos, a Győri Ítéltábla ügyben eljáró tanácsának elnöke.

VIII. Amikor a látszat pártatlan

A vizsgálatból nem maradhatnak ki azok a büntetőügyek, melyek során a bíróság a hatalmas nyomás ellenére a tárgyalási szakban a pártatlanság látszatának legmagasabb fokán járt el. Két ügyet említenék: a Miszori László által tárgyalta, roma etnikum ellen intézett, előre kitervelten, aljas indokból, több emberen, részben sok ember életét veszélyeztetve, részben 14. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölést, rablást, lőfegyverrel és haditechnikai eszközzel visszaélést és a Rezesova-ügyet. Mindkét ügyet a Budapest Környéki Törvényszék tárgyalta. Első esetben a tényállás szerint vádlottak K. Árpád, K. István és P. Zsolt, miután egy hivatásos vadász sérelmére elkövetett rablás által lőfegyverekhez jutottak, több településen¹³³ - összesen 6 halálos áldozattal járó - támadásokat indítottak romák ellen. Az esetet a rasszista indíték miatt végigkövette a média, a bűncselekmény-sorozat minden „állomásáról” tudósított. Az ügy megszólaltatta a magyar politikai elitet,¹³⁴ egyes szociológusok szerint a támadássorozat évtizedek óta elhúzódó társadalmi problémák megtestesülése. Az első olyan tárgyalássorozat zárult országunkban, amelynek minden egyes tárgyalási napját (167) megörökítette Hajdú Eszter Ítélet Magyarországon című dokumentumfilmjében. A történelmi jelentőségű dokumentációt tanulmányozva semmi esetre sem állíthatjuk, hogy Miszori László nem járt el pártatlanul. A nyomozó hatóságok hibáit példaértékű bizonyítási eljárás során kiküszöbölte, hiánytalanul lefolytatta azokat az eljárási cselekményeket, melyek a vádlottak bűnösségét kétséget kizáróan megállapító ítélet meghozatalához szükségeltettek. Hozzáteszem, jelen sorok írásakor az ítélet nem jogerős, a bizonyítási eljárás helytállósága ügyében a jövőben a Fővárosi Ítéltábla határoz. A 2012. augusztusában Eva Rezesova által okozott közlekedési baleset ügyében eljáró Stubeczky Sarolta tanácselnökről pedig - annak ellenére, hogy a közvélemény által megkívánt, súlyosabb határozatot hozta másodfokon, két szakértő kizárását követően - joggal állíthatjuk, az

¹³³ 2008. június 2. Debrecen, 2008. július 20. Galgagyörk, 2008. augusztus 7. Piricse, 2008. szeptember 4.

Nyíradony-Tamáspuszta, 2008. szeptember 28. Tarnabod, 2008. november 2. Nagycséc, 2008. december 15.

Alsózsolca, 2009. február 22. Tatárszentgyörgy, 2009. április 22. Tiszalök, 2009. augusztus 2. Kisléta.

¹³⁴ Példaként: http://hvg.hu/itthon/20130806_Habzo_szajjal_ciganyoznak__Orban_es_Ader

letöltés időpontja: 2014. október 17.

elfogultnak látszó hatósági, ill. elsőfokú bírósági eljárást követő ítéletével¹³⁵ megszilárdította a bírói pártatlanság látszatát.¹³⁶

¹³⁵ Érttem ez alatt Eva Rezesovának a Magyar Bírói Egyesület által kiadott közleményben megfogalmazott, véleményük szerint a pártatlanságot súlyosan sértő politikai nyilatkozatot követő előzetes letartóztatásba helyezését. Médiabeli megjelenés, a teljesség igénye nélkül:

<http://www.hir24.hu/sotet-oldal/2013/12/04/rezesova-ugy-peldatlan-amit-rogan-antal-tett/>

letöltés időpontja: 2014. október 18.

¹³⁶ Hozzátenném azonban: ismét aggályosnak tartom az ügy által kiváltott közfelháborodás generális prevenció jegyében súlyosító körülményként történő figyelembe vételét.

IX. Összefoglalás

Pártatlan bírói ítélet nem létezik. Minden határozat önálló munka, mely mögött évtizedes munkásság húzódik, élettapasztalatok, személyes érzelmek befolyásolhatják. A kulcskérdés a pártatlanság látszata. A bíróságoknak meg kell őrizniük azt a szerepet, amit rájuk ruháztak, a törvényesség őreként való tevékenykedést, a bírói döntés meghozatalának valódi motivációja soha nem kerülhet napvilágra, ezáltal az elfogadhatatlan momentum véleményem szerint a személyes benyomás külvilág felé történő kommunikálása. Ez történhet szóban, írásban, súlyosabb-enyhébb büntetés kiszabásában, más jogi minősítésben, a kérdés, mennyire alátámasztott a megjelölt indok. Akár a legelfogultabb bírói ítélet is megállhatja a helyét, ha minden egyes releváns részlete alátámasztásra kerül, ellenben ha nem kellő alapossággal igazolt, a bíróság a külvilág felé kommunikálja: az objektivitás elveszett. Az egyik legerősebb befolyásoló tényező a közvélemény. Kérdés azonban: minden egyes ügyben érvényesülnek elvárásai? Kétséget kizáróan megállapítható, hogy nagy nyilvánosságú eljárások sok esetben a kezdeti szakasztól olyan légkörben zajlanak, melyet a médianyilvánosság és a valós bűnözési statisztikával ellentétes tájékozatlanság határoz meg. Gyakran már az elkövetés napján felmerülnek az „elkövetők”¹³⁷ nevei, a még feltáratlan tényállás egyes elemei, a nem létező indítékok. A Cozma-ügy külön kuriózuma, hogy film is leforgatásra került, mely a személyek bűnösségét adottnak tekintette. Ilyen légkörben hozzák meg az egyes bíróságok határozatukat, minősítve a cselekményt.

Kijelentésem: felmerülhet a kétség, hogy a közvélemény döntő hatást gyakorol a bíróságok pártatlan ítélezésére, azonban ez nem minden esetben kimutatható. Ennek valódi oka meglehetősen összetett. A „bíróság” fogalma, mint olyan, a fizikai valóságban nem létezik.¹³⁸ Egy ilyen képlékeny fogalomra teljességgel megalapozott következtetéseket építeni nem lehet, előtérbe kerül a személyes bírói attitűd, hozzáállás. A társadalmi nyomás adott, azonban a kérdés valójában az, hogy a bíró ezen felül tud-e kerekedni. Ez pedig személyenként különböző. A fenti ügyek vizsgálata során arra a következtetésre jutottam: a pártatlan eljárás tekintetében nem állapítható meg az a hatás annyira egyértelműen, amint azt

¹³⁷ Kitérnék külön a megjelölésre: a média különböző forrásai elkövetőknek nevezik az eljárás esetleges későbbi terheltjeit anélkül, hogy az eljárás elindult volna. Ekkor ugyanis a gyanúsított státusz sem állapítható meg.

¹³⁸ PATYI ANDRÁS - VARGA ZS. ANDRÁS: *Általános közigazgatási jog*, Dialógus Campus, Budapest, 2012-2013., Budapest, 203. oldal

kezdetektől fogva feltételeztem. Bizonyos esetekben lehetnek kétségeink, azonban erre a felvetésre egyértelmű, kétséget kizáró kijelentések nem alapozhatók.

Bizonyos ügyekben megtestesül a valóság és az irreális elvárások közti kontradikció. Elgondolkodtató, hogy a társadalom egy gyenge alapokon nyugvó, jogtudománynak ellentmondó minősítést, ezáltal egy példátlanul súlyos ítéletet elfogad, egy megalapozottabb, ám enyhébb - azonban a joggyakorlatba beleillő - ítéletet határozottan elutasít. Itt rajzolódik ki a médiáról szóló részben említett hatások összessége, a példátlan szigor és az ésszerűség közti feszültség. A megoldást egyértelműen a polgárok tájékoztatása jelentené a valós bűnügyi helyzetről.

Ami a nyilvánosságot illeti, az elvek változatlan formában való uralmának korszaka a múlté. Az anakronisztikus, ma már a múlt századot idéző rendszertani és dogmatikai tökéletességre törekvő, elvek által vezérelt eljárási jog helyét át kell adni a pragmatikus szempontoknak is megfelelő, gyors alkalmazkodásra képes, rugalmas igazságszolgáltatásnak.¹³⁹ Az eljárási elvek olyan feltételek között jöttek létre, amikor az igazságszolgáltatást fenyegető reális veszéllyel szemben reális védelmet nyújthattak. Mára ez a történelmi szituáció megváltozott, ezért az elvek egy része tényleges védelmi funkcióját elveszítette.¹⁴⁰ Valójában az elvek teljesen kiszolgáltatottak a szociális erők mozgásának.¹⁴¹ A nyilvánosság elve sem kivétel. Garanciaként állta meg a helyét, amikor az emberek személyesen győződhetek meg a bíróság törvényes működéséről, koncepciók jellemzők hiányáról. Eredetileg arra szánták, hogy a közösségi ellenőrzés útján az eljárás tisztaságát és így a terhelt védelmét szolgálja. Ma - amikor a reszocializáció gondolata mindinkább áthatja az igazságszolgáltatást - egyre inkább szembe kerül a vádlott érdekeivel, hiszen nyilvános meghurcoltatását eredményezheti.¹⁴² Nem állja meg a helyét különösen, ha a médiát is számításba vesszük. Aggasztó, miként közvetíti a magyar média a bűncselekményeket. Kezdetről fogva elkövetőnek nevezik a gyanúsítottakat, találgatások, oknyomozások folynak

¹³⁹ HANS JOCHEN VOGEL: Einhundert Jahre Reichjustizgesetze. in: RUDOLF WESSERMANN: *Justiz für den Bürger*. Neuwied 1981., 17. oldal

¹⁴⁰ TIHOMIR VASZILJEVICS: Transzformacija principa krivcsnog prava. *Amali Pravnog Fakulteta u Beogradu* 1969/3-4: 297-309. oldal (ELTE Büntető Eljárásjogi Tanszékének fordítása)

¹⁴¹ BÁRD KÁROLY: *A büntető hatalom megosztásának buktatói*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987., 17. oldal

¹⁴² TIHOMIR VASZILJEVICS: i.m., 297-309. oldal

előéletükre, megélhetésükre vonatkozóan. Ez a közvéleményben is előítéleteket alakít ki, a társadalom a hasonló ügyekben az efféle kijelentéseket, elfogult hozzáállást adottnak veszi. Fontos ezért a pártatlan eljárás látszatának a legelsőtől a legutolsó mozzanatig való fenntartása, különösen a kiemelt jelentőségű ügyekben, főként a szakma képviselői részéről. A megfelelő látszat fenntartásával el lehetne oszlatni azokat a jogos kétségeket, melyek hangoztatására sor kerül, mire egy ügy tárgyalási szakba jut, ez elsősorban az eljáró hatóságok feladata.

A média az első számú hírforrás, szabályozottság hiányában gyakorlatilag a különböző tárgyalásokról bármilyen formában beszámolhat. Nem csak a hiteltelen beszámolók jelentenek komoly veszélyt, hanem az is, ha egy folyó büntetőeljárásban a vádlottak arca több millió emberhez eljut. Ez alapozza meg számtalanszor az elfogult légkört, mellyel indokolatlanul nagy nyomás nehezedik a bíróságokra. Véleményem szerint ezért időszerű a büntetőeljárási törvénynek az eljárásról a média által adott tájékoztatásra vonatkozó részleteinek újragondolása. A tájékoztatás szabályait külön törvényben szükséges megfogalmazni, a büntetőeljárási törvény pedig e törvény rendelkezéseinek figyelembe vételével adhatna jogosultságot a sajtónak a tárgyalásról való tájékoztatásra.

X. Véggövetkeztetés

Az írásomban - bizonyos esetekben részletesen, más esetekben pedig említésszerűen - bemutatott ügyek rendelkeznek két közös vonással, mely nem más, mint a széleskörű médianyilvánosság, ez úgy gondolom, a dolgozat címére tekintettel nem meglepő. A másik közös vonásuk, hogy minden egyes alkalommal nyomatékosan súlyosító körülményként vette figyelembe az eljáró bíróság az ügy által okozott közfelháborodást. Mi az a szempont, ami alapján közfelháborodást okoz egy ügy?

Az Olaszliszván történt emberölés jellemzői: valódi indíték hiánya, a különös kegyetlenséggel, a sértett gyermekei jelenlétében történt elkövetés, a sértett tanári foglalkozása, mint széleskörűen elfogadott társadalmi státusz. Ez azonban nem egyedi eset: ha visszaemlékezünk Bencze Mátyás írására, rögtön tudomásunkra jut egy emberölés, amelyről a médiából szinte alig tájékozódhattunk, nem beszélve arról, hogy évente számos hasonló minősítésű cselekményt követnek el.¹⁴³ A Cozma-ügy alapvonásai közt említhetjük szintén a valódi indíték hiányát, ám úgy gondolom, mégis a sértett személye miatt került a média látószögébe, ám ez sem általános gyakorlat, utalnék itt a 2012. szilveszterén szintén szíven szúrt Bozsányi Gergőre, az MTK ökölvívójára, akinek sérelmére szintén valódi indíték nélkül kíséreltek meg emberölést, ám az eset mégsem kapott nagy nyilvánosságot.¹⁴⁴ A Péntek László által elkövetett bűncselekmény sem kuriózum, a sértetti családi háttér, amely miatt magára hívta az egyes orgánusok figyelmét, Rezesova esetében pedig a vádlotti. Az egyetlen cselekmény, amelynek társadalomra veszélyessége a többihez viszonyítva kiemelkedő, a Miszori László által tárgyalt deliktum.

Összességében elmondhatjuk: nem találunk közös szempontot, amely alapján a különböző cselekmények az egyes hírcsatornák figyelmét magukra terelik, ezzel pedig egy meglehetősen súlyos következtetésre jutunk: az elkövetés időpontjában teljesen véletlenszerű, mely magatartások váltanak ki közfelháborodást, ezáltal esetleges az elkövetés pillanatában az is, hogy később várható-e ennek a tényezőnek a büntetés kiszabása során súlyosító körülményként való értékelése.

¹⁴³ 2008-ban 31, 2009-ben 25, 2010-ben 16 különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés történt.

¹⁴⁴ <http://mno.hu/ahirtvhirei/mosolyogva-erkezett-sportolokat-keselt-meg-szilveszterkor-1128534>
letöltés dátuma: 2014. október 30.

A büntetés kiszabása során értékelhető tényezőkről szóló 56. számú BK vélemény súlyosító körülményként értékeli a köznyugalom tartós vagy súlyos megzavarását, azonban abban az értelemben, ha a bűncselekmény nagy nyilvánosság előtt kerül elkövetésre. A gyakorlatot - mely szerint a súlyos közfelháborodás súlyosító körülményként értékelendő - tehát a bíróságok alakították ki, de nem számoltak a közbeiktatott szereplővel, a médiával. „Szűrő” szerepet tölt be, egyrészt annak megválasztásakor, mely bűncselekmények kerüljenek bemutatásra, másrészt milyen formában. Kizárt ezáltal az elkövető - arra vonatkozó tudomása hiányában, hogy cselekménye később miként jelenik meg - személyének fokozott társadalmi veszélyessége e tekintetben. Még inkább kétségeket vet fel, ha kizárólag az egyes tudósítók, riporterek személyes érdeklődésén múlik, mely cselekményekről írnak tudósítást, számtalan esetben a közfigyelmet felhívva ezzel olyan esetekre, melyek beszámolója hiányában széles társadalmi réteg számára figyelmen kívül maradnának, s végül közvetett módon befolyásolják ezzel a vádlottra kiszabott büntetés mértékét. Felvetődik a kérdés: kizárólag ezekben az ügyekben került nyomatékosan súlyosító körülményként értékelésre az országos közfelháborodás? Válaszom: a joggyakorlatban általánosan érvényesül.¹⁴⁵ Mindazonáltal: mi minősül közfelháborodásnak? Mi a társadalmi elégedetlenségnek az a mértéke, mely eléri azt a mércét, hogy egy verdiktben említésre kerüljön? Semmilyen forrásból nem kapunk iránymutatást. Összefoglalásként elutasítandónak tartom ezáltal a bírói gyakorlatot, mely a széles társadalmi nyilvánosság súlyosító körülményként való figyelembe vételét szorgalmazza a generális prevenció jegyében. Abban a tekintetben is megalapozatlan lehet e mentalitás, hogy a közérdeklődésre számot tartó ügyek nagy része - amint a korábbiakban beszámoltam arról - a társadalom jelentéktelen szeletét érinti, ill. csekély számú elkövetői kört foglal magába, így a generál preventív célok nem valósulnak meg. Összességében kijelenthetjük ezáltal: a közvélemény hatást gyakorol a büntetés kiszabására.

¹⁴⁵ A teljesség igénye nélkül:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság B.2246/2010/32., B.1035/2006/112, B.1643/2008/104., Fk.115/2010/44., B.509/2012/100., B.1355/2008/76, B.62/2012=78., Fk.1507/2010/38., B.117/2013/27., Debreceni Ítéltábla Fkf.313/2011/10., Fk.750/2006/18, Bf.521/2013/6., Bf.452/2008/31., Budapest Környéki Törvényszék B.62/2011/39., Fk.133=2012/25., B.21/2010/45., Debreceni Törvényszék B.258/2010/26., Gyulai Törvényszék B.316/2011/189., B.410/2010/38., Tatabányai Törvényszék B.402/2008/14., Szegedi Ítéltábla Bf.548/2012/7., Bf.228/2010/5.

XI. Forrásjegyzék

Tankönyvek

1. FÖLDI-KELEMEN-KISTELEKI-MÁRKUS-POMOGYI-SCHWEITZER-SIKLÓSI: *Összehasonlító jogtörténet*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012.
2. BOTH-CSIZMADIA-HAJDU-HORVÁTH-NAGYNÉ: *Egyetemes állam- és jogtörténet*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1984.
3. ZLINSZKY JÁNOS: *Ius publicum*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998.
4. MORUS TAMÁS: *Utópia*, Szent István Társulat, Budapest, 2002.
5. KIRÁLY TIBOR: *Büntető eljárásjog*, Osiris Kiadó, Budapest, 2008.
6. GÖNCZI-HORVÁTH-RÉVÉSZ-STIPTA-ZLINSZKY: *Egyetemes jogtörténet I., Nemzeti Tankönyvkiadó*, Budapest, 2006.
7. MONTESQUIEU: *A törvények szelleméről*, I-II. Budapest, 1962.
8. TÓTH MIHÁLY: *Büntető eljárásjogi olvasókönyv*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
9. HORVÁTH ATTILA: *Egyetemes jogtörténeti szöveggyűjtemény*, Budapest, 2012.
10. KAJTÁR ISTVÁN: *19. századi modern magyar állam- és jogrendszer alapjai*, Dialógus Campus, Budapest-Pécs, 2003.
11. PAULER TIVADAR: *Büntetőjogtan*
12. BÉLI GÁBOR: *Magyar jogtörténet*, Dialógus Campus, Budapest-Pécs, 1999.
13. MEZEY BARNA: *Magyar jogtörténet*, Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
14. BELOVICS ERVIN-TÓTH MIHÁLY: *Büntető eljárásjog*, HVG-Orac, Budapest, 2013.
15. DR. POPOVICS BÉLA: *A büntető eljárás, 1962. évi 8. számú törvényerejű rendelet és mellékjogszabályai*, Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1962.
16. KUKORELLI ISTVÁN: *Alkotmánytan I.*, Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
17. GÖNCZÖL-KEREZSI-KORINEK-LÉVAY: *Kriminológia-Szakkriminológia*, Complex, Budapest, 2006.
18. BÁRÁNY-HORVÁTH-KITTA-PAÁL-RÉVÉSZ: *A magyarországi médiaháború története, Média és politika 1989-2010.*, Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 2013.
19. KÓKAY-BUZINKAY-MURÁNYI: *A magyar sajtó története*, Sajtóház Kiadó, Budapest, 2011.
20. BAJOMI-LÁZÁR PÉTER: *Média és társadalom*, PrintXBudavár Zrt., Médiakutató Alapítvány, 2008.

21. KORINEK LÁSZLÓ: *Félelem a bűnözéstől*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Rt., 1995.
22. KIRÁLY TIBOR: *Büntetőítélet a jog határán*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1972.
23. BALLA-ELEK-ERDEI-FANTOLY-FARKAS-FENYVESI-HERKE-KADLÓT-KARDOS-TÓTH: *A büntető ítélet igazságtartalma*, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010.
24. MOLNÁR IMRE: *Ius criminale Romanum*, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2013.
25. HALMAI GÁBOR-TÓTH ATTILA: *Emberi jogok*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
26. CHRONOWSKI-DRINÓCZI-PETRÉTEI-TILK-ZELLER: *Magyar Alkotmányjog III.: Alapvető jogok*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs
27. OROSZ BALÁZS: *Függőjátssza, Az Agrobank-dosszié*, Kornétás Kiadó, Budapest, 1999.
28. BELOVICS-GELLÉR-NAGY-TÓTH: *Büntetőjog I.*, HVG-Orac, Budapest, 2012.
29. BELOVICS-MOLNÁR-SINKU-BUSCH: *Büntetőjog, Különös rész*, HVG-Orac, Budapest, 2009.
30. FÖLDVÁRI JÓZSEF: *Magyar büntetőjog, Általános rész*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
31. NAGY FERENC: *Magyar büntetőjog általános része*, HVG-Orac, Budapest, 2008.
32. PATYI ANDRÁS - VARGA ZS: ANDRÁS: *Általános közigazgatási jog*, Dialógus Campus, Budapest, 2012-2013., Budapest
33. BÁRD KÁROLY: *A büntető hatalom megosztásának buktatói*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987.
34. CLAUS ROXIN: *Stafverfahrensrech.* 21. Auflage. Verlag c. H. Beck München (1989.)
35. RUDOLF WESSERMANN (HRSG.): *Justiz für den Bürger.* Neuwied 1981.

Jogszabályok, magyarázatok

1. Magyarország Alaptörvénye
2. Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, Emberi Jogok Európai Egyezménye
3. 1976. évi 8. tvr., 1993. XXXI. törvény, 2011. évi CLXI. törvény, 2011. évi CLXII. törvény, 2010. évi CIV. törvény, 1998. évi XIX. törvény, 1978. évi IV. törvény

4. 1896:XXXIII. tc.,1913:VII. tc.,1914: XLI. tc.,1930. III. tc.,1938: XVIII. tc.,1939: II. tc.,1945:VII. tc.
5. HAJDU LAJOS: *Az 1975-ös büntető kódex tervezete*, Budapest, 1972. KJK.
6. SZOKOLAY ISTVÁN: *Az új austriai büntető perrendtartás magyarázata*, Pest, 1853., Geibel A. Bizománya
7. DR. AUER GYÖRGY: *A hatályos bünvádi eljárási jog szabályai*, Budapest, 1948.
8. BALOGH JENŐ-EDVI ILLÉS KÁROLY-VARGHA FERENCZ: *A bünvádi perrendtartás magyarázata, kiegészítve az esküdtbiróságról s a bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényekkel*, Grill Károly Könyvkiadó, Budapest, 1909.
9. Törvényjavaslat a bünvádi perrendtartásról, az 1892/97-iki országgyűlés negyedik ülészakában a képviselőház elé terjesztette: Erdély Sándor, igazságügyi magyar királyi miniszter
10. A büntető törvénykönyv magyarázata 1., Complex Kiadó, Budapest, 2009.
11. 58/1995. AB határozat

Publikációk

1. Jogtudományi Közlöny, 1876., Tizenegyedik évfolyam, 8- 19. szám
2. W. KUNKEL: Untersuchungen zur Entwicklung des römischen Kriminalverfahrens in vorsullanischer Zeit, München, 1962.
3. DR. KERTÉSZ IMRE: A bűnügyi tudósítás és a személyiségi jogok védelme, *Belügyi Szemle*, 1990/11. szám
4. Nép, 1919. január 1, XVI. évfolyam, I. szám
5. Nép, 1919. január 4., XVI. évfolyam, III. szám
6. Nemzeti Ujság, 1925. január 10.
7. SIPOS BALÁZS: Sajtó, sajtópolitika és nyilvánosság a Horthy-korszakban, *Korunk*, 2012., 23. évfolyam, 11. szám
8. DR. TERESTYÉNI TAMÁS: Közbiztonság és bűnözés a médiában, *Belügyi Szemle*, 1998/6. szám
9. DR. NÉMETH ZSOLT: A rendőr sajtókapcsolatai, *Belügyi Szemle*, 1998/6. szám.
10. RÓTH-SÁNDOR-JUHÁSZ-MAJTÉNYI-PÉTERFALVI-PATAKI-SZIKRA-SCHIFFER: A bíróságok és a nyilvánosság, *Fundamentum*, 2004., 1. szám
11. KISS ANNA: Média és büntetőeljárás, *Kriminológiai Tanulmányok*, 41.

12. KÓ JÓZSEF, DR. MÜNNICH IVÁN: Televízió keresztül közvetített erőszak hatásának vizsgálata két bűnügyileg eltérően veszélyeztetett területen, *Kriminológiai és Kriminalisztikai Tanulmányok*, 31. kötet, 1994.
13. ALFÖLDY EDE: A nyilvánosság ítélőszéke, *Jogállam: jog- és államtudományi szemle*, 32. évfolyam 7. szám, 1933.
14. BODOR PÁL: Ki adja a bankot? *Magyar Hírlap*, 1994. november 16.
15. BÓCZ ENDRE: Az Agrobank-per más megvilágításban, *Ügyvédvilág*, 2013. 05.23.
16. Vak-e, vagy bekötötte a szemét? *Bank és tőzsde*, 1998. május 8.
17. HALMAI GÁBOR: Volt-e jogorvoslati joga Kunos Péternek? *Élet és irodalom*, 1998., 38. szám
18. POPPER PÉTER: Iustitia pallosa, *HVG*, 1998. május 6.
19. JOÓB LAJOS: Aki gyilkol, az haljon meg? *Index*, 2012., 07.20.
20. TIHOMIR VASZILJEVICS: Transzformacija principa krivcsnog prava. *Amali Pravnog Fakulteta Beogradu* 1969/3-4.(ELTE Büntető Eljárásjogi Tanszékének fordítása)

Online és egyéb források

1. Legfőbb Ügyészség: Tájékoztató a bűnözésről 2012.
2. Legfőbb Ügyészség: Tájékoztató a bűnözésről, 2010.
3. Fővárosi Főügyészség G. 12.894/1994. sz.
4. A Cozma-ügynél említett joggyakorlat-elemzéshez felhasznált határozatok:
Fővárosi Bíróság 1.B.309/1995., Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság
4.Fk.1535/2007/490., Debreceni Ítéltábla Bf.506/2009/89. sz., Miskolci Városi Bíróság
6. B. 3141/1994., Fejér Megyei Bíróság 6.B.101 /2008/ 47., Borsod-Abaúj-Zemplén
Megyei Bíróság 9.B.482/2007/89., B.2246/2010/32., B.1035/2006/112,
B.1643/2008/104., Fk.115/2010/44., B.509/2012/100., B.1355/2008/76, B.62/2012/78.,
Fk.1507/2010/38., B.117/2013/27., Debreceni Ítéltábla Fkf.313/2011/10.,,
Fk.750/2006/18, Bf.521/2013/6., Bf.452/2008/31., Budapest Környéki Törvényszék
B.62/2011/39., Fk.133=2012/25., B.21/2010/45., Debreceni Törvényszék B.258/2010/26.,
Gyulai Törvényszék B.316/2011/189., B.410/2010/38, Tatabányai Törvényszék
B.402/2008/14., Szegedi Ítéltábla Bf.548/2012/7., Bf.228/2010/5., Jász-Nagykun-
Szolnok Megyei Bíróság 6.Fk.737/2006/163., Nógrád Megyei Bíróság 3. B. 134/2008/97.,
Csongrád Megyei Bíróság 1.B.394/2009/22., Békés Megyei Bíróság 13.B.255/2009/266.,
Nógrád Megyei Bíróság 3.B.134=2008/97., 3.B.222/2010/27., 2.B.49/2008/128., Fejér

Megyei Bíróság 10.B.292/2010/24., Fk.228/2006/40., 6.B.101/2008/47.,
10.B.34/2008/147., Bács-Kiskun Megyei Bíróság 11.B.112/2009/70., 6.B.457/2008/195.,
9.B.164/2008/12., Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 6.B.887/2008/48.,
7.B.878/2008/50., 6.Fk.407/2008/52., 6.Fk.956/2006/112., 7.B.904/2004/129.,
6.Fk.737/2006/163., 8.B.184/2006/385., 8.B.475/2007/35., 7.B.601/2010/53.,
6.B.895/2006/35., 7.B.803/2006/12., 6.B.86/2007/46., 6.B.887/2008/48.,
3.B.685/2006/22., Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 3.B.691/2009/17.,
Nyíregyházi Törvényszék 3.Fk.879/2010/105., Fővárosi Bíróság 24.B.1393/2010/22.,
5.Fk.470/2009/68., 4.B.1584/2009/37., 10.B.1378/2009/52., 7.B.235/2010/103.,
7.B.495/2008/38., 6.B.1031/2006/1157., 13.B.289/2010/78., 11.B.406/2007/57.,
6.B.873/2005/106., Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2010/187., 14.B.574/2011/61.,
Veszprém Megyei Bíróság B.451/2005/94., 1.B.287/2010/440., 9.B.1033/2009/22.,
1.B.612/2007/27., Veszprémi Törvényszék 7.B.967/2012/32., 1.B.188/2011/58., Tolna
Megyei Bíróság 5.B.54/2010/26., 8.B.66/2007/42., Somogy Megyei Bíróság
B.138/2007/21., B.457/2006/7., Baranya Megyei Bíróság 7.B.47/2006/19., Borsod-
Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 6.B.230/2005/60., 6.B.1643/2008/104.,
9.B.482/2007/89., 4.Fk.115/2010/44., 8.Fk.1690/2008/49., 9.B.505/2007/24.,
9.B.497/2010/29., 6.B.168/2010/43., Miskolci Törvényszék 4.B.1804/2011/31., Győr-
Moson-Sopron Megyei Bíróság B.340/2006/134., B.305/2006/37., Győri Törvényszék
B.81/2013/55., Debreceni Törvényszék 4.B.197/2011/159., 4.B.325/2011/87., Pest
Megyei Bíróság 16.Fk.125/2007/30., Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 19.Fk.585/2007/48.,
6.B.401/2007/78., 4.B.86/2008/33., Debreceni Törvényszék 22.B.419/2012/56.,
8.B.635/2012/13., Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.214/2011/8., 2.Bf.121/2012/23.,
2.Bf.272/2009/43., 1.Bf.280/2009/17., 1.Bf.30/2013/13., 2.Bf.135/2009/9.,
5.Bf.116/2008/14., 2.Bf.184/2007/8., 1.Fkf.256/2008/29., 1.Bf.220/2011/16.,
3.Bf.216/2011/16., 2.Bf.359/2011/6., 5.Bf.2306/2011/11., 2.Bf.225/2011/12.,
3.Bf.195/2008/8., 2.Bf.76/2009/8., 1.Fkf.293/2008/15., 1.Bf.196/2010/31.,
4.Bf.400/2012/37., 3.Bf.325/2011/15., 3.Bf.241/2009/8., Pécsi Ítéltábla Bf.I.4/2014/17.,
Bf.I.109/2012/5., Bf.I.51/2013/7., Bf.II.16/2011/7., Bf.I.4/2014/617., Bf.I.163/2006/10.,
Bf.I.231/2008/9., Győri Ítéltábla Bf.68/2013/59., Bf.80/2012/8., Bf.53/2013/14.,
Bf.98/2011/76., Szegedi Ítéltábla Bf.120/2013/5., Bf.II.237/2012/29., Bf.II.377/2008/5.,
Bf.II.390/2009/17., Bf.II.291/2010/42., Bf.II.1/2010/9., Debreceni Ítéltábla
Bf.I.497/2009/6., Bf.II.359/2013/65., Bf.I.564/2009/24., Bf.I.521/2013/6.,
Bf.III.1/2007/13., Bf.II.314/2010/29., Bf.II.384/2012/12., Fkf.II.732/2013/29.,

- Bf.I.452/2008/31., Bf.I.91/2011/6., Bf.III.289/2011/4., Bf.III.203/2008/17.,
Bf.II.163/2013/24., Bf.II.206/2010/26., Fkf.I.296/2013/17., Bf.II.292/2009/56.,
Bf.II.479/2007/65., Bf.I.110/2012/6., Bf.I.848/2011/6137., Legfelsőbb Bíróság
Bfv.I.460/2010/3., Bfv.II.337/2011/9., Bfv.II.695/2011/5., Bfv.III.298/2011/5.,
5. Legfelsőbb Bíróság 15. sz. Irányelv
 6. BH 2000.238., BH2003. 3., BH2007. 71, BH1989. 298, BH1976. 238, BH1997. 566
 7. https://docs.google.com/forms/d/1Oe_zhW7Vx_1dIs4WeuNEfAERgPapgyaDoTMEB-3IYn4/viewanalytics
 8. <http://archiv1988/2005.mti.hu/Pages/HirSearch.aspx?Pmd=1>
 9. <http://index.hu/bulvar/olizska1016/>
 10. http://nol.hu/belfold/olaszliszka_szegenbelyege-1239821
 11. http://szuveren.blog.hu/2014/02/27/biroi_populizmus
 12. http://sportgeza.hu/kezilabda/2009/02/08/leszurtak_a_veszprem_valogatott_keziset/
 13. <http://velvet.hu/sztori/cozma090208/>
 14. http://index.hu/kulfold/2009/02/18/keselesbol lett_mar_pogrom/
 15. <http://www.origo.hu/sport/kezilabda/20120428-cozmagyilkossag-felhaboritotta-az-mkb-veszpremet-a-gyori-itelet.html>
 16. http://index.hu/belfold/2012/05/14/navracsics_a_fobirohoz_fordul_a_cozma-itelet_miatt/
 17. <http://mno.hu/belfold/eltunt-egy-fiatal-lany-pecsett-1090014>
 18. http://mandiner.hu/cikk/20120720_unokatestvere_lehetett_p_laszlo_tettestarsa
 19. <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/eltemettek-bandy-katat-pecsen-ket-csoport-demonstralt-451544>
 20. http://www.jobbik.hu/rovatok/ciganybunozes/pecsi_gyilkossag_a_halalbuntetes_visszaallitasarol_egyeztetne_a_jobbik
 21. http://hvg.hu/itthon/20120719_bandy_kata_lany
 22. <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/eltemettek-bandy-katat-pecsen-ket-csoport-demonstralt-451544>
 23. <http://www.hir24.hu/sotet-oldal/2013/12/04/rezesova-ugy-peldatlan-amit-rogan-antal-tett/>
 24. <http://mno.hu/ahirtvhirei/mosolyogva-erkezett-sportolokat-keselt-meg-szilveszterkor-1128534>